

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA

Katedra strukturální politiky EU a rozvoje venkova

Studijní program: 6208 N Ekonomika a management

Studijní obor: Strukturální politika EU a rozvoj venkova

Ověřené metody rozvoje venkova a budoucnost jejich využití
v novém projektovacím období EU.

Vedoucí diplomové práce

Ing. Petra Pártlová, Ph.D.

Autor

Pavλίna Vitujová

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou/diplomovou práci vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, v souladu s §47 b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejnění své bakalářské/diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

České Budějovice, 18. 4. 2012

.....

Pavλίna Vitujová

Poděkování:

Děkuji vedoucí práce paní Ing. Petře Pártlové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, připomínky a velmi vstřícný přístup při vypracování této diplomové práce.

Zároveň velmi děkuji manažerce MAS LAG Strakonicko Bc. Jiřině Karasové, která mi umožnila zorientovat se v řešené problematice z praktického pohledu a přispěla k vypracování diplomové práce cennými informacemi a zkušenostmi.

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Pavčina VITUJOVÁ**
Osobní číslo: **E10609**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Strukturální politika EU a rozvoj venkova**
Název tématu: **Ověřené metody rozvoje venkova a budoucnost jejich využití v novém projektovacím období EU**
Zadávací katedra: **Katedra strukturální politiky EU a rozvoje venkova**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Srovnání dosavadních způsobů práce v rozvoji venkova s metodou LEADER, vedoucí k cíle-
nému zvyšování absorpční kapacity venkovských území.

Postup řešení:

Prostudovat literární prameny, které se vztahují k rozvoji venkova a porovnání jednotlivých
metodologií rozvoje s přihlédnutím k realizaci rozvoje venkova na území EU. Na základě těchto
teoretických základů připravit kvalitní dotazník a ten vyhodnotit na základě příslušných me-
tod. Průzkum doplnit rozhovory s osobnostmi zainteresovanými do rozvoje venkova a vlastním
pozorováním. Následně utřídit získaná data, provést komparaci metod rozvoje a zhodnocení
přínosu metody LEADER pro rozvoj venkova na příkladu vybraného regionu.

Rámcová osnova:

1. Úvod, 2. Literární rešerše, 3. Cíl a hypotézy práce, 4. Metody a materiál (praktická část),
5. Výsledky a diskuze, 6. Návrhy a opatření, 7. Závěr (hypotézy, cíl), 8. Summary, 9. Přehled
použité literatury, Přílohy.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **50 - 70 stran, dle možností**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

HRABÁNKOVÁ, M., BOHÁČKOVÁ, I. Strukturální politika EU. Praha: C.H.BECK, 2008. 188 s. ISBN 978-80-7400-111-6.
VILAMOVÁ, Š. Jak získat finanční zdroje Evropské unie. 1.vyd. Praha: GRADA Publishing, 2004. 196 s. ISBN 80-247-0828-0.
VILAMOVÁ, Š. Čerpáme finanční zdroje Evropské unie. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2005. 200 s. ISBN 80-247-1194-X.
KS NS MAS ČR JK: LEADER budoucnost venkova 2009 - Jihočeský kraj. PRAHA: MZe, 2009. ISBN 978 -80-7084-879-1.
BLAŽEK, B. Venkovy - anamnéza, diagnóza, terapie. Brno: ERA, 2004. 184 s. ISBN 80-86517-90-X.
IDZIAK, W. O obnově venkova. Holovousy: Rejman Fine Arts s.r.o., 2010.
ŠKRABAL, I., RYŠAVÝ, D.a kol. Výzkum zavádění managementu rozvoje. Olomouc: CPKP stření Morava, 2005. 55 s. ISBN 80-86902-17-X.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Petra Pártlová, Ph.D.**
Katedra strukturální politiky EU a rozvoje venkova

Datum zadání diplomové práce: **10. února 2011**
Termín odevzdání diplomové práce: **29. dubna 2012**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (26)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Eva Cudlínová, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 7. listopadu 2011

OBSAH

1	ÚVOD.....	8
2	LITERÁRNÍ REŠERŠE	10
2.1	Charakteristika venkovského prostoru před r. 1989	10
2.1.1	Situace na českém venkově před r. 1989.....	10
2.1.2	Transformace českého venkova po r. 1989	11
2.2	Vymezení venkovského prostoru.....	11
2.2.1	Venkov.....	11
2.2.2	Venkovský region.....	12
2.3	Obnova venkova.....	14
2.3.1	Obnova venkova	14
2.4	Politika rozvoje venkova	16
2.4.1	Rozvoj venkova v ČR.....	16
2.4.2	Národní programy rozvoje venkova v ČR.....	17
2.4.3	Předvstupní fondy EU.....	18
2.4.4	Fondy EU po vstupu ČR do EU v r. 2004	18
2.5	Cíle podpory rozvoje venkova	19
2.6	Politika EU pro rozvoj venkova	20
2.6.1	Regionální politika.....	20
2.6.2	Cíle regionální politiky pro období 2007 – 2013.....	20
2.6.3	Tři základní cíle regionální politiky pro období 2007 – 2013	21
2.6.4	Nástroje regionální politiky	22
2.7	Společná zemědělská politika	22
2.7.1	Financování SZP.....	23
2.8	Fondy EU	25
2.8.1	Fond EAFRD	25
2.9	Dotáční zdroje	26
2.10	Program rozvoje venkova České Republiky na období 2007 – 2013	26
2.11	LEADER.....	27
2.11.1	LEADER+	29
2.11.2	Leader v ČR.....	30

2.12	MAS a její činnost na venkově.....	30
2.12.1	Základní kritéria pro vznik MAS:.....	31
2.13	Státní zemědělský intervenční fond (SZIF).....	31
2.13.1	Strukturální fondy a Fond soudružnosti.....	32
2.13.2	Evropský fond regionálního rozvoje.....	32
2.13.3	Evropský sociální fond (ESF).....	32
2.13.4	Fond soudružnosti (Kohezní fond).....	32
3	CÍL PRÁCE A METODIKA.....	33
3.1	Obsah a cíl diplomové práce.....	33
3.2	Vymezení zkoumaného území.....	33
3.3	Stanovení hypotéz.....	33
3.4	Metodika práce.....	33
3.5	Charakteristika zájmového území.....	34
3.5.1	Představení regionu Strakonice.....	34
4	ANALÝZA DAT.....	36
4.1	Rozložení MAS v ČR.....	36
4.1.1	Vybrané MAS spolufinancované z SPL působící v Jihočeském kraji.....	38
4.1.2	Přínos MAS nevybraných k realizaci SPL.....	39
4.2	MAS LAG Strakonicko.....	40
4.3	Projekty MAS Strakonicko čerpané z programu EAFRD.....	40
4.3.1	Přínos MAS Jihočeského kraje realizující plán LEADER (SPL).....	41
4.3.2	Projekty Spolupráce.....	42
4.3.3	Přínos MAS v okrese Strakonice.....	44
4.3.4	Finanční prostředky získané MAS v okrese Strakonice.....	44
4.4	Příklad charakteru typu Spolupráce.....	45
4.4.1	Značka Prácheňsko regionální produkt.....	47
4.5	Srovnávací průzkum MAS v České republice.....	48
4.5.1	Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	48
4.5.2	Sběr dat.....	48
4.5.3	Zpracování získaných otázek.....	48
4.5.4	Dotazník pro MAS v ČR.....	49
4.5.5	Dotazník pro obce a svazky obcí.....	64
4.6	Nové projektování období „Strategie Evropa 2020“.....	74

4.6.1	Česká republika v novém projektovacím období	75
4.6.2	Národní strategický plán LEADER 2014+	76
5	DISKUZE A DOPORUČENÍ.....	78
6	ZÁVĚR.....	81
7	SUMMARY.....	84
8	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	85
9	SEZNAM GRAFŮ A TABULEK, MAP A SCHÉMAT	88
10	SEZNAM PŘÍLOH.....	88

1 Úvod

Téma mé diplomové práce „Ověřené metody rozvoje venkova a budoucnost jejich využití v novém projektovacím období Evropské Unie“ jsem si vybrala jednak z důvodu zájmu o dotace z EU, ale i proto že mám venkov ráda. Na venkově jsem se narodila a mám v plánu žít i v budoucnosti, proto je rozvoj venkova předmětem mého zájmu.

Cílem mé práce je srovnat dosavadní způsoby práce v rozvoji venkova s využíváním metody LEADER. Pro pojem venkov existuje mnoho definic. Podle OECD tvoří Českou republiku venkovské regiony, kromě města Prahy, které mohou žádat o dotace z Programu rozvoje venkova.

V 90. letech 20. století byla možnost čerpání finančních prostředků na rozvoj regionů značně omezená. Hlavním nástrojem pro realizaci byl Program obnovy venkova, který byl vyhlášen ministerstvem pro místní rozvoj. Tento program v novelizované podobě funguje dodnes. Finanční prostředky z tohoto programu mohou čerpat pouze obce a svazky obcí. Po vstupu České republiky do EU v roce 2004 se tato situace změnila. Česká republika začala ke svému rozvoji využívat strukturální fondy EU, které mají odstranit disparity jednotlivých regionů. Pro venkov je určen především Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, který je v projektovaném období EU 2007 - 2013 zaměřen nejen na rozvoj zemědělství, ale i na kvalitu života na venkově. Fond umožňuje realizovat rozvoj venkova i pomocí metody LEADER, pro kterou je potřeba založení LEADER regionů, o jejichž rozvoj se starají Místní akční skupiny.

Místní akční skupiny vznikaly na území České republiky od roku 2004. Pomocí programu LEADER, ale i dalších dotačních titulů, získávají finanční prostředky pro svůj region. LEADER je součástí programu Rozvoje venkova na období 2007 – 2013 a pomáhá venkovským územím oživit aktivity regionu, podpořit místní ekonomiku, služby, vytvořit nová pracovní místa a zvýšit celkovou stabilitu území.

Na území České republiky je celkem 149 místních akčních skupin. Velmi dobře se metoda LEADER osvědčila v Jihočeském kraji, kde působí zatím patnáct místních akčních skupin.

První část práce se zabývá teoretickými poznatky o rozvoji venkova. Popisuje metody rozvoje a z nich se zaměřuje především na metodu LEADER. Podává informace o základních pojmech jako je místní akční skupina, Program rozvoje venkova, LEADER a další.

Ve druhé části práce představují region Strakonice, analyzují činnost místních akčních skupin v rámci ČR se speciálním zaměřením na Jihočeský kraj a oblast okresu Strakonice.

2 Literární rešerše

2.1 Charakteristika venkovského prostoru před r. 1989

2.1.1 Situace na českém venkově před r. 1989

Z informací diplomové práce do r. 1938 byl venkov charakteristický stabilní zemědělskou výrobou, bohatým spolkovým životem, společenskou participací veřejnosti a také silnou rolí místních autorit. Půd v té době představovala symbol majetku. V r. 1938 zasáhla Mnichovská dohoda do života českého obyvatelstva. Obyvatelé žijící v oblasti Sudet byli nuceni opustit své domovy. Pro český venkov byl ale významnější odsun obyvatelstva německé národnosti ze Sudet po r. 1945, ten se týkal 2,5 až 3,5 milionů Němců. Začalo docházet k vysídlování celých vesnic, a to způsobilo v mnoha případech jejich zánik. Novým obyvatelům chyběly znalosti a zkušenosti pro život na venkově a navíc se začala projevovat zvýšená kriminalita. To mělo značné dopady na ekonomiku, došlo k útlumu zemědělství a průmyslu.

Zlom nastal na konci 50. let. Postupně se začala prosazovat politická idea kolektivizace, jejíž původní smysl spočíval ve zvýšení produktivity práce. Ta ovšem díky prosazování myšlenky politickou silou, způsobila velké zásahy do dosavadního způsobu venkovského života. Začalo docházet k zabavování majetku a půdy pro využití družstvem. Kolektivizace způsobila naprosté převrácení tehdejší sociální struktury a hodnot, které měly vliv na život na venkově. Družstva byla dříve vedena většinou osobami, které se nacházely na opačné straně společenské hierarchie, než tomu bylo u doposud vážených obyvatel, jako byli velkostatkáři, drobní podnikatelé nebo faráři.

V 60. letech minulého století probíhá tzv. socializace venkova. Dochází ke stabilizaci vztahů na venkově. Družstva začínají využívat modernější techniku a zvyšují produktivitu práce. Mladší obyvatelé odcházejí z venkova do měst, kde jim je nabídnuta práce v průmyslu.

Na počátku 70. let dochází k rozšiřování spravované půdy, ale také ke koncentraci živočišné výroby do velkochovů, díky nimž zanikají chovy v menších sídlech nestřediskového typu. Také docházelo ke koncentraci nákupních středisek a kulturních domů, což bylo důvodem pro zanikání malých obchodů a restaurací na venkově.

2.1.2 Transformace českého venkova po r. 1989

Politický zvrat na konci 90. let přinesl změny, které se dotkly jak situace politické, tak i společenské a ekonomické. Po r. 1989 byla potřeba přeměny zemědělství pro formování tržního hospodářství. Zásadní činností byla restituce půdy a vlastnických vztahů. Proces spočíval v navrácení majetku. Po r. 1991 byl vydán transformační zákon, který uděloval povinnost družstev dát do souladu svoje vnitřní stanovky s obchodním zákoníkem. Na začátku transformace byl preferován vznik rodinných farem, avšak postup transformace vedl k zachování velkých zemědělských podniků. Po roce 1993 pokračovala transformace, která měla za cíl změnu podnikových forem, vedoucí ke kapitálové stabilizaci podniků. Do roku 1998 se více než polovina družstev se transformovala do obchodních společností. (CZSO [online])

2.2 Vymezení venkovského prostoru

2.2.1 Venkov

Venkov můžeme charakterizovat jako prostor mimo městské osídlení. Má nižší hustotu zalidnění a je tradičně zaměřen na zemědělství. Pro potřeby veřejné správy jsou obce uspořádány do systému územního členění. Systém se také používá pro statistické vykazování a mezinárodní srovnání, kde je označován zkratkou NUTS – klasifikace územních statistických jednotek (Nomenklatura územních statistických jednotek). (CZSO [online])

V některých programech jsou definice pro venkov specifické, například pro LEADER, ten je vymezen:

- Hustotou obyvatel do 150 obyvatel/km²,
- Počet obyvatel je od 10 000 do 100 000,
- V obcích a městech je obyvatel maximálně do 25 000.

(LEADER budoucnost venkova Jihočeský kraj, 2009)

2.2.2 Venkovský region

Region je území s definovanými prvky, v němž existuje specifická funkční a související infrastruktura a prosazuje se společný zájem na rozvoji regionu a na zlepšení blahobytu občanů. (STEJSKAL, KOVÁRNÍK, 2009)

Rozdílné podmínky regionů vyplývají na jedné straně z přirozených rozdílů geografických, půdních, klimatických, ekologických, surovinových apod., na straně druhé z přijetí nesprávných opatření a necitlivých zásahů, kterých se řídicí a rozhodující subjekty v minulosti dopustily. (HRABÁNKOVÁ, M.; VOSEJPKOVÁ, 2002)

„Pojem venkovský region je hlavně využíván ve statistikách. Označuje oblast, která je přesně definovaná na základě určených kritérií. Nejběžněji používaná metoda v EU hodnotí regiony podle podílu obyvatelstva žijícího ve venkovských obcích, které jsou pro tyto účely vymezeny danou maximální hustotou obyvatel (tj. počtem obyvatel na 1 km²). Jako venkovský region se označuje funkční, administrativní region, který se člení podle stupně „venkovskosti“, vyjádřeného podílem obyvatelstva ve venkovských obcích:

- venkovský region – více než 50 % obyvatel žije ve venkovských obcích (s hustotou zalidnění do 150 obyvatel/km²),
- přechodný region – 15 – 50 % obyvatel žije ve venkovských obcích,
- městský region – méně než 15 % obyvatel žije ve venkovských obcích.“

(CZSO [online])

V České Republice převládají nevyhraněné regiony. Z tohoto důvodu členíme regiony dále na převážně venkovské (37,5 – 50% venkovského obyvatelstva), smíšené (25 – 37,5 % venkovského obyvatelstva) a převážně městské regiony (15 – 25 % venkovského obyvatelstva). (Majerová, et al., 2008)

Jednoznačné vymezení venkova není jednoduché. V různých pracích lze nalézt odlišné definice.

„Definice venkovských obcí lze z hlediska jejich obsahu rozdělit do čtyř hlavních oblastí:

- *definice vycházející ze statutu sídla,*
- *definice vycházející z hustoty obyvatelstva*
- *definice vycházející z velikosti obce,*
- *definice vycházející z dalších znaků obce“.*

(Škrabal a kol., 2006)

„Kritérium počtu obyvatel v sídle je největší míře používáno při vymezování venkova v České republice. Venkovskou obcí je pak také sídlo, které má méně než 2000 obyvatel. V České republice toto kritérium naplňuje 90 % všech obcí, tj. 5 612 obcí a z toho i 57 měst. Kritérium počtu obyvatel vhodně odpovídá specifikům českého prostředí.“

(Škrabal a kol., 2006)

„Druhým kritériem, které je používáno pro vymezování venkovské obce, je hustota obyvatelstva. Hustota obyvatelstva je nejčastěji používaným kritériem je v regionech Evropské unie velmi různorodá. „Jako kritérium pro definic oblastí venkova je ale často hustota považována za příliš přibližné a nevhodné kritérium pro přijímání politických rozhodnutí“

OECD pro možnosti mezinárodního srovnávání vytvořila na základě kritéria hustoty obyvatelstva jednoduchou definici venkova, který byl tvořen sídly s hustotou obyvatelstva nižší než 150 obyvatel na km². Evropský statistický úřad (EUROSTAT) zase považoval za venkov takové územní jednotky, které mají hustotu osídlení nižší než 100 obyvatel na km².“ (Škrabal a kol., 2006)

Metoda LEDEAR vychází z kombinací těchto dvou vymezení venkova to je počtu obyvatel, hustoty obyvatel a z rozlohy území. (viz Základní kritéria pro vznik MAS kapitola 2.12)

2.3 Obnova venkova

2.3.1 Obnova venkova

Obnovu venkova můžeme definovat jako proces neustálého zlepšování životních podmínek na venkově. Začala scelováním pozemků a zlepšováním životní úrovně na vesnici. Obnova venkova se neomezuje pouze na jednu oblast, ale zahrnuje více oblastí jako např. obnovu krajiny, architektury, zemědělství, kultury, politiky, vzdělávání, životního prostředí, hospodářství atd.

Obnovu venkova charakterizuje soubor specifických vlastností:

- Odvolávání se na hodnoty venkovského života a jeho kulturního dědictví.
- Zapojování venkova do běhu civilizace, hledání konkurenční pozice, ze které by venkov stačil změnám dějícím se na globální úrovni.
- Spojování individuálních cílů s cíli společnými.
- Spolupodílení se na činnostech: společně plánujeme, společně realizujeme naše plány.
- Mezinárodní dosah dění, spolupráce obnovujících se vesnic a regionů z různých zemí, tvoření mezinárodních sítí spolupráce.
- Odvážné vize, tvůrčí charakter řešení.
- Zdůrazňování významu duchovna a krásy v obnově venkova.
- Komplexní charakter řešení, obnova se týká mnoha mezi sebou propojených oblastí venkovského života.

Čtyři hlavní fáze obnovy venkova jsou:

a) Fáze modernizace (1953-1975)

První fázi je možné nazvat fází modernizace. V této době obnova venkova znamenala především zvýšení výkonnosti zemědělství a modernizaci venkova. Začala transformace sedláckých hospodářství na družstva a vesnice byly formovány tak, aby vypadaly v každém ohledu jako města. Symbolem tohoto období se staly kombajny. Tyto stroje představovaly lepší a výkonnější práci. Pozemky se začaly spojovat a tak zvětšovat rozměry polí, kácely se keře, stromy na mezích a polích, byly likvidovány aleje a vysokokmenné sady. Dále se bouraly staré budovy a hospodářské stavby, které se

nehodily pro současnou technologii zemědělské výroby, a začalo se stavět v městském stylu.

b) Fáze obnovy fasád (1975-1994)

V této fázi obnovy venkova bylo důležité zavedení kombajnů a jiných novodobých výkonných strojů. To způsobilo nejen zvětšování polí, ale také to mělo negativní společenské důsledky – začalo ubývat pracovních míst pro zemědělce, mizely zvyky a příležitosti ke společným činnostem a setkáním. Ubývání pracovních příležitostí znamenalo postupný úbytek obyvatel venkova.

Od konce 70. let se začal klást důraz na to, že vesnice není jen zemědělství. Pro udržení lidí na venkově bylo nezbytné postarat se o pracovní místa i mimo zemědělství. Tak se vesnice začaly modernizovat – např. obnova a zateplování domů, vytváření vesnické infrastruktury.

c) Obnova společnosti a duševního rozměru (od r. 1994)

V r. 1994 se začínají zavádět nové zásady obnovy venkova:

Základní význam pro obnovu venkova má podpora rozvoje osobitosti jeho obyvatel, rozvíjení lidských talentů a jejich využívání pro dobro celé společnosti.

Přes projekty obnovy venkova je třeba motivovat lidi k tomu, aby namísto žití vedle sebe, žili více spolu, aby upevňovali solidaritu, aby se ti silnější více starali o slabší.

Projekty realizované na venkově by neměly být dělány na oko, jako cíl sám pro sebe. Jestliže se na venkově staví, tak by taková investice měla mít význam pro tvorbu lepší budoucnosti vesnice.

Venkov má zůstat sám sebou, odlišovat se od města, proto to je jeho šance. (O obnově venkova)

d) Udržitelný rozvoj venkova a tvorba tematických vesnic (od r. 2000)

Díky investicím do infrastruktury a vzhledu vesnic se venkov pomalu stával atraktivní jak pro investory, tak i pro obyčejné obyvatele.

(Idziak, 2010)

Metody rozvoje venkova jsou různé, rozvoj podpory může být prostřednictvím státního rozpočtu České Republiky a finančních prostředků krajů, obcí, či dotačními penězi Evropské Unie víceméně v oblasti veřejné správy.

Rozvoj venkova je řízen strategickými dokumenty. Strategické plány rozvoje venkova jsou součástí projektového řízení EU. Strategické obecné zásady společenství vymezuje orientační rámec pro intervenci fondů ERDF a ESF. Národní rozvojový plán popisuje rozvojové problémy země. V ČR máme Strategii udržitelného rozvoje, hospodářského růstu a regionálního rozvoje. Základní programový dokument ČR pro využívání fondů EU je Národní strategický referenční rámec. (LEADER+ [online])

„Program rozvoje venkova (PRV) vychází z Národního strategického plánu rozvoje venkova. PRV zajišťuje působení Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. PRV České republiky přispívá k dosažení cílů stanovených Národním strategickým plánem rozvoje venkova, především k rozvoji venkovského prostoru České republiky na bázi trvale udržitelného rozvoje, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření. Program dále umožňuje vytvořit podmínky pro konkurenceschopnost České republiky v základních potravinářských komoditách. Program také podporuje rozšiřování a diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem rozvíjet podnikání, vytvářet nová pracovní místa, snížit míru nezaměstnanosti na venkově a posílit soudržnost obyvatel na venkově.“
(SZIF [online])

2.4 Politika rozvoje venkova

2.4.1 Rozvoj venkova v ČR

„Česká republika nedisponuje z hlediska oblasti rozvoje venkova žádnou oficiální koordinací mezi sektorovými ministerstvy. Ministerstva pro místní rozvoj, zemědělství a životního prostředí jsou ta, jejichž rozhodnutí má venkov nejvýznamnější dopad. Podle definice se jejich přímé politické zájmy většinou zaměřují na většinu potřeb venkovských oblastí: regionální rozvoj obvykle integruje širší cíle rozvoje venkova, zemědělskou politikou se otevírají více než v minulosti perspektivy rozvoje venkova a ochrana životního prostředí zvyšuje kvalitu života ve venkovských oblastech. Nicméně ostatní státní subjekty nejsou nezbytně vedeny kritérii pro územní rozvoj, ale spíše rozpočtem.

Uzavření škol a snížení finančních prostředků na malých venkovských školách jsou z tohoto hlediska typickým příkladem takovýchto rozhodnutí a Česká republika není v tomto směru výjimkou. Tento jev ovlivňuje i další země, včetně států jako je Finsko a Norsko, kde se projevuje zvláštní úsilí udržovat dobrou úroveň veřejných služeb na venkově. V České republice snižovalo v posledních letech Ministerstvo školství finanční podporu venkovských škol, protože finanční prostředky souvisí s počtem žáků. Na druhou stranu městské magistráty spustily kampaň nabízející různé ekonomické výhody, aby přilákaly nové obyvatele z okolních venkovských oblastí, a získaly takto maximální státní dotaci, která se odvíjí od počtu obyvatel.

Všichni čeští odborníci na rozvoj venkova v této zprávě vyzvali ke větším změnám na centrální úrovni politiky a rozhodnutí týkajících se venkova. Podle jejich názoru vede současný rozhodovací proces ve venkovských oblastech k mnoha nezamýšleným účinkům. Faktem zůstává, že ani politika rozvoje venkova, ani regionální rozvojové politiky nejsou v České republice koordinovány oficiálním způsobem, což znamená, že tyto úkoly, které jsou časově náročné, nelze snadno řešit odpovídajícím způsobem, protože nedostatek lidských zdrojů vytváří další překážku k dosažení požadované harmonizace. Zdá se, že instituce fóra na národní úrovni nebo nějaká forma Posouzení dopadů na venkov by v České republice představovala užitečné opatření pro zlepšení celkové efektivity realizace politik ve venkovských oblastech.“ (Wade a kol., 2011)

2.4.2 Národní programy rozvoje venkova v ČR

„První program rozvoje venkova, Program obnovy vesnice, v České Republice byl zahájen již dva roky po sametové revoluci v roce 1992. Program přijal integrovaný přístup v roce 1998 a začal dosahovat slibných výsledků. Program financovaný z národních zdrojů a řízený Ministerstvem pro místní rozvoj podporuje spolupráci obcí a vznik mikroregionů. Celkový roční rozpočet pro projekty mikroregionů byl asi 20 milionů eur, přičemž průměrný rozpočet jednotlivých projektů činil asi 40 000 eur. První kroky k přijetí programu LEADER byly také přijaty v rámci Programu obnovy venkova.

Těsně před realizaci programu LEADER+ zahájilo Ministerstvo zemědělství pilotní program s názvem LAEDER ČR, kterým podpořilo 14 prvních nejschopnějších místních

akčních skupin s rozpočtem ve výši přibližně 200 000 eur. Pilotní místní akční skupiny podporovaly investiční projekty obcí, zemědělské podnikatele a neziskové organizace. Národní program LEADER ČR pokračoval i v dalších letech spolu s programem LEADER+ a přípravou dotací pro programové období 2007 – 2013, přičemž tři oblasti zaměření se týkají:

- Zlepšení kvality života ve venkovských oblastech,
- Zlepšení místního hospodářství, životního prostředí a výroby,
- Lepšího využití přírodních a kulturních zdrojů.“

(Wade a kol., 2011)

2.4.3 Předvstupní fondy EU

„Předvstupním program Evropské unie SAPARD poskytoval roční příspěvek 7 milionů eur pro české zemědělství a rozvoj venkova v období 2002 – 2006. Program se soustředil zejména na zemědělství, ale také na opatření, jakou jsou „obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktury“ a „rozvoj a diverzifikace hospodářských činností podporujících alternativní zdroje příjmů“ (Wade a kol., 2011)

2.4.4 Fondy EU po vstupu ČR do EU v r. 2004

„Ministerstvo zemědělství začalo s Operačním programem Rozvoj venkova a multifunkčního zemědělství v roce 2004. Jeho cílem bylo přizpůsobit české zemědělství a venkov požadavkům EU v následujících dvou letech. Asi 250 milionů eur bylo investováno do konkurenceschopnosti zemědělství prostřednictvím zvýšení produktivity práce, přidané hodnoty a kvality výrobků. Klíčovým prvkem bylo snížení odstranění negativních dopadů zemědělské výroby na životní prostředí. Program LEADER+ se objevil jako jedno z podopatření programu. Výběr MAS pro program LEADER+ konající se na konci roku 2004. Z 30 žádostí deset nejlepších místních akčních skupin obdrželo finanční prostředky.“ (Wade a kol., 2011)

2.5 Cíle podpory rozvoje venkova

Politika rozvoje venkova by měla doprovázet a doplňovat politiku podpory trhu a politiku podpory příjmů v rámci společné zemědělské politiky. Podpora pro rozvoj venkova z fondu ERDF má čtyři zásady pomoci:

- Doplnkovost, soudružnost a soulad
- ERDF doplňuje celostátní, regionální a místní akce přispívající k prioritám Společenství. Tento soulad zajišťují strategické směry Společenství tj. národní strategický plán, programy pro rozvoj venkova a zpráva Komise.
- Partnerství
- Pomoc z EARFD se poskytuje formou konzultací mezi Komisí a členským státem s orgány a subjekty určenými členským státem.
- Rovnost mezi muži a ženami a zákaz diskriminace
- Zajištění, aby nedocházelo k diskriminaci na základě pohlaví, rasového a etnického původu, náboženského vyznání nebo světového názoru, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace.
- Subsidiarita

Princip subsidiarity spočívá v tom, že kompetence pro rozhodování a utváření je třeba ponechat v co největší míře na menších společenstvích. Pouze to, co tato společenství nemohou samy dobře zvládnout, přechází na nejbližší větší rovinu.

Obecným cílem rozvoje venkova je zejména zamezit vysídlování venkovských oblastí, dále boj proti chudobě, podpora zaměstnanosti a rovných příležitostí, zlepšení životních a pracovních podmínek venkovské populace, ochrana životního prostředí a zvýšení blahobytu.

Problematika rozvoje venkova je součástí společné zemědělské politiky. Základním dokumentem, který stanovuje postup při realizaci politiky rozvoje venkova EU o období 2007 – 2013 je Nařízení Rady o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova č. 1698/2005. (Renöckl, 2004)

2.6 Politika EU pro rozvoj venkova

2.6.1 Regionální politika

Regionální politika je jednou ze základních a významných politik Evropské unie. Hlavním úkolem je přispívat ke snižování rozdílů mezi sociálně ekonomickou úrovní jednotlivých regionů a k zabezpečení harmonického a vyváženého rozvoje těchto regionů.

Regionální politika EU prosazuje princip solidarity a soudružnosti, a to jak ke svým stávajícím, tak i přistupujícím členům. Při prosazování těchto principů v EU je velmi potřebná. Na regionální politiku jde více než třetina rozpočtu Evropské Unie.

Regionální politika patří mezi tzv. komunitární neboli koordinované politiky. To znamená, že její těžiště a naplňování spočívá v členských státech. Na její koordinaci a správné provádění dbají orgány Evropské unie.

V rámci Evropské unie fungují dva speciální orgány, které občanům stojí nejbližší. Mají za úkol radit ostatním institucím v různých otázkách regionální politiky.

První z nich je Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV). Tento orgán funguje jako tzv. spojnice mezi EU a jejími občany. Členy EHSV jsou vybraní zástupci občanské společnosti i hospodářské sféry jednotlivých členských států. Ti jsou povinni poskytovat odborné znalosti a radit při přijímání nových právních norem a dále také hledat kompromisy mezi zájmy hospodářských a sociálních skupin.

Druhý orgán je Výbor regionů. Jedná se o nejmladší instituci EU. Výbor regionů je označován jako reprezentant regionů EU. Jeho hlavním úkolem je konzultovat a radit ostatním řídicím a výkonným orgánům EU tak, aby jejich kroky nevedly k centralizovanému rozhodování o budoucnosti regionů EU. Tento orgán nemůže sám rozhodovat. (Hrabánková, et al., 2009)

2.6.2 Cíle regionální politiky pro období 2007 – 2013

Cíle a priority regionální politiky EU se mění s vývojem Společenství. Jsou definovány vždy nově na nadcházející programovací období. Podstatou cílů je, že reagují a jsou zaměřeny na nejzávažnější problémy členských států a přistupujících zemí.

Pro období 2007 – 2013 EU vyčlenila 347 bilionu eur do strukturálního a kohezního fondu, což představuje přibližně 36 % rozpočtu EU. Z této celkové částky bylo 81 % finančních prostředků přiděleno do konvergence, do regionální konkurence a zaměstnanosti 16 % a 2,5 % na Evropskou územní spolupráci. Ačkoliv dvanáct států, které přistoupily k EU v roce 2004, představují pouze méně než jednu čtvrtinu z celkového počtu obyvatel EU, získají 51 % z celkového počtu regionálních výdajů v tomto období. (Fedorová, 2011)

2.6.3 Tři základní cíle regionální politiky pro období 2007 – 2013

Pro toto období je hlavním zájmem větší sociální a ekonomický růst, vytváření více pracovních míst pro všechny regiony a obce EU.

- Cíl Konvergence

Smyslem tohoto cíle je zlepšování podmínek a podpora aktivit, které povedou ke sblížení nejméně rozvinutých členských států a regionů EU.

Tento cíl je podporován z fondů ERDF (Evropský fond regionálního rozvoje), ESF (Evropský sociální fond) a KF (Kohezní fond). Z prostředků ERDF a ESF jsou podporovány pouze regiony s HDP na obyvatele nižší než 75 % průměru EU. Na tyto prostředky mají nárok i regiony České Republiky, kromě hlavního města – Prahy. Z prostředků KF jsou podporovány státy s HDP na obyvatele menším než 90 % EU, oblasti dlouhodobě znevýhodněné, odlehlé ostrovy apod. Počítá se s alokací finančních prostředků přibližně 81,5 %.

- Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Smyslem tohoto cíle je pokračovat v posilování konkurenceschopnosti a přitažlivosti regionů pomocí inovačních projektů. Dále zlepšovat životní prostředí a posilovat zaměstnanost. Pod tento cíl patří státy a regiony, které nebudou podporovány z prvního cíle. Patří sem město Praha. Na regionální politiku je vyčleněno 16 % finančních prostředků.

Podpora je realizována prostřednictvím ERDF a ESF.

- Cíl Evropská územní spolupráce

Tento cíl slouží k posilování přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráci prostřednictvím společných místních a regionálních iniciativ. Patří sem i podpora výzkumu a výměna zkušeností mezi regiony a jednotlivými členskými zeměmi navzájem. Pod tento cíl spadá celá Česká Republika včetně Prahy.

Realizace probíhá z prostředků ERDF a činí cca 2,5 %. (Stejskal, Kovárník, 2009)

2.6.4 Nástroje regionální politiky

Základním nástrojem regionální politiky je nyní Strategie regionálního rozvoje České Republiky platná pro období 2007 - 2013. Tato strategie zabezpečuje provázanost národní regionální politiky s regionální politikou Evropské unie a s ostatními odvětvovými politikami ovlivňujícími rozvoj území. (Strategie regionálního rozvoje ČR, 2007 – 2013)

2.7 Společná zemědělská politika

Evropská zemědělská politika je na úrovni EU utvářena vládami členských států. Jednotlivé členské státy poté tuto politiku uplatňují v praxi. Je zaměřena na podporu příjmů zemědělců a podporu výroby kvalitních produktů.

Společná zemědělská politika (SZP) je nejstarší politikou Evropského společenství. Vznikla v 50. letech v západní Evropě, která byla zasažena válkou, s ochromeným zemědělstvím a nejistými dodávkami potravin. Účelem SZP bylo podporovat vyšší zemědělskou produkci, stálou dostupnost potravin spotřebitelům a to, aby se zemědělství v EU opět stalo životaschopným odvětvím. SZP nabízela zemědělcům subvence a garanci vysokých cen, udělovala také pobídky pro vyšší produkci. Dále pak poskytovala finanční pomoc na restrukturalizaci zemědělství. Například na investice do zemědělských podniků, které měly zajistit jejich další rozvoj.

Od 80. let byla SZP při plnění úkolu dovést EU k soběstačnosti úspěšná. Náhle se však EU začala potýkat s nadprodukcí hlavních zemědělských produktů. Opatření SZP byla velmi nákladná, narušila některé světové trhy, a proto se pro spotřebitele a daňové poplatníky stávala nepopulární.

Na počátku 90. let prošla SZP důležitými změnami. Byly zavedeny limity, které pomohly snížit nadprodukcí (kvóty na produkci mléka v r. 1983). Začal být kladen důraz na postupy šetrné k životnímu prostředí. V r. 1999 v rámci reformy obsažené v „Agendě 2000“ byl zahrnut významný nový prvek – politika rozvoje venkova. Ta podporovala řadu venkovských iniciativ a pomáhala zemědělcům restrukturalizovat jejich zemědělské podniky, rozšířit spektrum činností a zlepšit odbyt produktů. V r. 2003 byla dohodnuta další reforma. Dnešní SZP plně zohledňuje názory spotřebitelů a daňových poplatníků a vrací zemědělcům svobodu produkovat to, co vyžaduje trh.

V minulých letech platilo, že čím více zemědělec vyprodukuje, tím větší získal subvence. Nyní se drtivá část finanční pomoci zemědělců vyplácí bez ohledu na to, kolik vyprodukují. Zemědělci dostávají nadále přímé platby, ty však již nejsou závislé na objemu produkce. Musí navíc respektovat normy na ochranu životního prostředí a zajistit bezpečnost potravin.

Plánované limity pro tržní opatření v rámci SZP a přímé podpory v letech 2007 – 2013 již žádné reálné navýšení nedovolují a budou se v průběhu daného období každým rokem snižovat, zároveň s postupným zvyšováním přímých plateb vyplácených ve 12 nových členských státech na úroveň přímých podpor vyplácených v původních 15 členských státech. Náklady na SZP byly do roku 2013 reálně zmrazeny. Výdaje budou přísně kontrolovány, například pomocí zavedeného mechanismu na kontrolu rozpočtové disciplíny, který zajistí, že nebudou překračovány výdajové stropy. (BUSINESSINFO [online])

2.7.1 Financování SZP

K financování SZP až do r. 2007 sloužil Evropský zemědělský garanční a orientační fond (EAGGF), ze kterého byly vypláceny zemědělcům dotace a subvence pro vývoz. Na přelomu 70. a 80. let bylo odčerpáváno až 70 % evropského rozpočtu. V 90. letech došlo k finančnímu posílení orientační částí EAGGF. Začaly být financovány programy rozvoje venkova a nezemědělského využívání půdy, ekologické zemědělství, péče o krajinu apod.

Finanční rámec pro období vyčleňoval ve výdajových závazcích 745 522 mil. Euro. Finanční rámec pro období 2007 – 2013 vyčleňuje ve výdajových závazcích 864 316 mil. Euro.

Pro období 2007 – 2013 byl zřízen nový Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (ERDF), který doplnil a převzal financování z orientační a garanční části EAGGF. K financování SZP tedy slouží dva oddělené fondy. EAGGF pro tzv. I. pilíř SZP (platby spojené s podporou zemědělské produkce) a ERDF pro tzv. II. pilíř SZP (podpora neprodukční dimenze evropského společenství a ekologických aktivit, sociální rozměr a rozvoj venkova v souvislosti včetně oblastí nesouvisejících bezprostředně se zemědělstvím). (Zemědělství a rozvoj venkova [online])

„Stále větší pozornosti i finanční podpory jsou věnovány na tzv. 2 pilíř Společné zemědělské politiky – „Rozvoj zemědělství v rámci venkova.“ O jeho významu svědčí i zřízení nového strukturálního fondu – EAFRD. Tento fond ve vztahu k zemědělství poskytuje podpory především na aktivity zvyšující konkurenceschopnost zemědělství a lesnictví a na trvalé obhospodařování zemědělských i lesních pozemků. Ve vztahu k rozvoji venkova se stala prioritou podpora diverzifikace venkovské ekonomiky a kvalita života na venkově.“ (Hrabánková, 2007)

Rozvoj venkova je financován prostřednictvím Programu rozvoje venkova (PRV). Program rozvoje venkova ČR je programovým dokumentem pro čerpání prostředků z EAFRD na období 2007 - 2013 a skládá se ze čtyř os:

Osa 1: Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

Osa 2: Zlepšování životního prostředí a krajiny

Osa 3: Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova

Osa 4: LEADER

(SZIF [online])

2.8 Fondy EU

2.8.1 Fond EAFRD

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova nahradil činnost EAGGF. Ten do konce předešlého programovacího období patřil mezi strukturální fondy EU. Prostředky z EAFRD slouží ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství a lesnictví. Podpořeny jsou projekty enviromentální, nově vznikající podniky na venkově apod. Členské státy EU si samy definují, které oblasti jsou venkovské. Fond se na městské části nevztahuje. Ministerstvo zemědělství muselo rozhodnout o vymezení venkovských oblastí pro působnost ERDF i pro sjednocení statistických šetření v rámci ČR a ve vztahu k definicím v Evropě (EUROSTAT, EU) a ve světě. (IREAS [online])

ČR přijala pro období 2007 – 2013 vymezení venkovských oblastí dle OECD s modifikacemi dle charakteru jednotlivých os, priorit, resp. i opatření. Pro dotace opatření osy III je omezení místa realizace projektů na území obce do 2000 obyvatel. V případě osy IV. se jedná o vymezení subregionálního venkovského území, tj. venkovské území s 10 000 až 100 000 obyvateli, na celém území České republiky, mimo území hl. města Prahy, a měst s více než 25 000 obyvateli (v odůvodněných případech je možné udělit výjimku). (Pělucha, 2006)

EAFRD slouží v České Republice všem venkovským regionům, tedy celé ČR kromě regionu Praha. V rámci EAFRD bylo vyčleněno pro období 2007 – 2013 celkem 2815,6 mil. Eur.

EAFRD je historicky nejmladším fondem. Vznikl Nařízením Rady (ES) č. 1698/2005 z 20. září 2005 o podpoře rozvoje venkovského prostoru prostřednictvím EAFRD. Fond zahájil svou činnost k 1. 1. 2007.

Nařízením Rady stanovuje jednak všeobecná pravidla pro poskytování finančních podpor a dále cíle politiky rozvoje venkova, ve kterých se EAFRD podílí na jejich financování.

Podpora pro rozvoj venkova přispívá k dosažení následujících cílů:

- Zlepšování konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, podporou
- Restrukturalizace, rozvoje a inovací

- Zlepšování životního prostředí a krajiny podporou hospodaření s půdou
- Zlepšování kvality života ve venkovských oblastech a povzbuzení diverzifikace hospodářské činnosti.

(Hrabánková, 2007)

2.9 Dotační zdroje

Po vstupu České Republiky do Evropské unie máme možnost čerpat finanční prostředky ze dvou základních skupin. Žadatelům jsou nabízeny evropské dotační programy a národní dotační programy. Národní dotační programy jsou plně hrazeny ze státního rozpočtu EU, kdežto Evropské dotační programy jsou většinou částečně kofinancované ze státního rozpočtu ČR.

Mezi základní dotační nástroje ČR patří:

- Přímé platby
- Program rozvoje venkova ČR na období 2007 - 2013
- Operační programy
- Dotace v rámci Společné organizace trhu
- Národní dotace
- Podpůrný garanční a lesnický fond

(eAGRI [online])

2.10 Program rozvoje venkova České Republiky na období 2007 – 2013

Program rozvoje venkova ČR přispívá k dosažení cílů stanovených Národním strategickým plánem rozvoje venkova. Program také podporuje rozšiřování a diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem rozvíjet podnikání, vytvářet nová pracovní místa, snížit míru nezaměstnanosti na venkově a posílit sounáležitost obyvatel na venkově. Program rozvoje venkova ČR je programovým dokumentem pro čerpání prostředků z EAFRD na období 2007 - 2013 a skládá se ze čtyř os, přičemž se tato práce bude zabývat osami 3 a 4:

Osa 1: Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

Osa 2: Zlepšování životního prostředí a krajiny

Osa 3: Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova

Osa 4: LEADER hraje významnou úlohu osy III – Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova. Mezi hlavní priority osy III patří tvorba pracovních příležitostí, podpora využívání obnovitelných zdrojů energie, zlepšení podmínek kvality života ve venkovských oblastech, včetně vzdělávání a informování hospodářských subjektů a v neposlední řadě ochrana kulturních památek. (Pělucha, 2006)

2.11 LEADER

Pojem LEADER je francouzská zkratka znamenající Liaison Entre Actions pour le Développement de l'Économie Rurale, která znamená „Propojení rozvojových aktivit a venkovské ekonomiky.“ Tato metoda je rozvíjena prostřednictvím Místních akčních skupin (MAS, z angl. Local Action Group). MAS je neziskovou organizací, která zajišťuje vzájemnou spolupráci mezi veřejnou správou a subjekty podnikatelské i nepodnikatelské sféry. V České Republice bylo vytvořeno v r. 2003 – 2006 celkem 40 funkčních MAS, které již měly zpracovány své rozvojové strategie. Desítky dalších MAS se postupně ustavují a vytváří své rozvojové záměry. Pomocí programu LEADER získávají pro svůj region nemalé finanční částky. Místní akční skupiny jsou hlavními nositeli programu LEADER.

V Evropě se s metodou LEADER pracuje již od r. 1991. Od r. 2000 se postupně uplatňovaly principy LEADER při rozvoji venkova i u nás. Z počátku jako pilotní projekty v rámci programu LEADER ČR Ministerstva zemědělství ČR. Po rozšíření EU v r. 2004 bylo umožněno novým členům účastnit se části programovacího období EU 2000 - 2006. V programovacím období 2007 - 2013 se stal LEADER čtvrtou osou EAFRD. V České Republice je v tomto období podporováno prostřednictvím metody LEADER 112 místních akčních skupin.

Hlavním cílem metody LEADER je pomoci venkovským oblastem zlepšovat potenciál svých oblastí. Dále podporovat zavádění integrovaných, vysoce kvalitních

a originálních strategií pro trvale udržitelný rozvoj, upevňování ekonomického prostředí, tvorbu pracovních míst, zlepšování organizačních schopností obcí o jejich obyvatel.

Evropská unie uznala LEADER za nejlepší metodu rozvoje venkova. Leader přesouvá rozhodování o finančních prostředcích z centra do regionů.

V programovacím období 2007 - 2013 se stal LEADER čtvrtou osou EAFRD a přináší další příležitosti pro český venkov. V tomto období je v ČR prostřednictvím programu LEADER podporováno 112 místních akčních skupin.

Projekty realizované touto metodou prochází napříč všemi ostatními osami a v jejím rámci budou vycházet z opatření ostatních os.

Priorita I - Implementace místní rozvojové strategie (91,3 % z osy)

Opatření IV.1.1 Místní akční skupina (max. 18,3 % z osy)

Opatření IV.1.2 Realizace místní rozvojové strategie (min. 73 % z osy)

Priorita II - Realizace projektů spolupráce (8,7 % z osy)

(Pělucha, 2006)

Základní principy metody LEADER jsou následující:

- Přístup zdola nahoru – o budoucnosti regionu rozhodují lidé žijící a pracující na území, znající jeho tradice a potřeby,
- partnerství veřejných a soukromých subjektů,
- místní rozvojová strategie,
- integrované a vícesektorové akce,
- inovativnost – nalézání nových řešení problémů venkovských regionů,
- síťování - výměna zkušeností mezi skupinami LEADER,
- spolupráce - společné projekty MAS v rámci státu, EU a dalších zemích.

Dlouhodobé důsledky uplatnění metody LEADER jsou:

- zlepšení spolupráce aktivních subjektů v obcích, překonání izolovanosti.
- posílení místní demokracie,

- integrovaný rozvoj venkova,
- větší zapojení soukromého kapitálu do rozvoje obcí,
- efekt společného postupu subjektů soukromé a veřejné sféry,
- LEADER lépe využívá specifika jednotlivých venkovských regionů,
- zeslabuje centralizovaný, administrativní a paušální přístup k regionům.

(eAGRI [online])

2.11.1 LEADER+

Leader+ byl jednou ze čtyř iniciativ financovaných ze strukturálních fondů EU, určen na pomoc venkovské subjekty posoudit dlouhodobý potenciál jejich místního regionu.

(LEADER+ [online])

Podporovat zavádění integrovaných, vysoce kvalitních a originálních strategií pro trvale udržitelný rozvoj, má velký důraz na partnerství a sítě pro výměnu zkušeností.

Tento program probíhal v letech 2004 – 2007. V rámci operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství se ČR rozhodla realizovat přechodné opatření LEADER+ v podobě výběru omezeného počtu pilotních místních akčních skupin a spolufinancovala realizaci jejich integrovanou strategii místního rozvoje.

Cílem LEADERu+ bylo podporovat obyvatele venkovských oblastí v tom, aby se vzájemnou spoluprací realizovanou na bázi partnerství vypořádali s novými problémy, kterým venkovské oblasti v souvislosti se změnami v zemědělství v důsledku reformy Společné zemědělské politiky (CAP - Common Agriculture Policy), s rostoucími nároky spotřebitelů na kvalitu zboží, s rostoucím povědomím o problematice životního prostředí, se stále těsnější integrací světové ekonomiky a v souvislosti s rychlým šířením a využíváním nových technologií čelí. Hlavním cílem programu LEADER+ bylo, aby se představitelé venkovských oblastí zamýšleli nad dlouhodobým potenciálem svých oblastí, a současně podporovat zavádění nových integrovaných, vysoce kvalitních a originálních strategií pro trvale udržitelný rozvoj venkova. (Místní akční skupina - Partnerství venkova [online])

2.11.2 Leader v ČR

Tento program fungoval v letech 2004 - 2008 a byl určen k financování projektů místních subjektů ve venkovských oblastech. Program doplňoval stávající programy národní podpory a podpory EU. Zaměřoval se na národní specifika, které ostatní programy neřešily. Program LEADER podporoval místní akční skupiny pracující s metodou LEADER, vymezena v článku nařízení Rady č. 1698/2005, o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova.

Program LEADER ČR byl na jedné straně určen místním akčním skupinám, na druhé straně místním subjektům, které realizují konkrétní projekty. Hlavním cílem programu je zlepšení organizačních schopností subjektů působících ve venkovských územích.

LEDAER ČR v r. 2004 prokázal, že účinně napomáhá řešit problémy lidí ve venkovských mikroregionech. Státní podpora programu LEADER ČR proto pokračovala, až do r. 2007, kdy bude možné využívat finanční prostředky z EAFRD pro období 2007 - 2013.

Specifické cíle LEADER v ČR jsou:

- zlepšení kvality života ve venkovských oblastech
- posílení místního ekonomického prostředí a zhodnocení místní produkce
- zhodnocení místních přírodních a kulturních zdrojů

(eAGRI [online])

2.12 MAS a její činnost na venkově

Metodou LEADER pracují LAG (Local Action Groups), v České Republice se používá název MAS. Členská základna MAS je složena ze zástupců soukromého a neziskového sektoru min. z 50 %. Z méně než 50 % se skládá ze zástupců komunálního sektoru a státního sektoru. Počet členů MAS byl v prvních letech stanoven na 15. Tento požadavek byl v LEADER 2007 - 2013 zcela vypuštěn.

Hlavním úkolem MAS v praxi znamená vyhledávání možností získání dotací pro své členy i další subjekty na území MAS, poskytuje poradenství a školení při zpracování projektů atd.

2.12.1 Základní kritéria pro vznik MAS:

- MAS musí mít právní subjektivitu, IČO.
- Homogenní oblast s počtem obyvatel od 10 do 100 tisíc, s hustotou 120 obyvatel/km², včetně malých měst do 25 000 obyvatel.
- Členové MAS musí v daném území bydlet nebo být pro toto území příslušní.
- MAS musí být založena z vyrovnaného počtu zástupců za sociální, kulturní a ekonomickou oblast.
- Členové MAS musí prokázat, že jsou schopni navrhnout a implementovat strategii rozvoje.
- Vytvoření kvalitní integrované strategie rozvoje pilotního charakteru.
- Na rozhodovací úrovni musí být minimálně 50 % zástupců soukromého sektoru a maximálně 50 % veřejného sektoru.

(Majerová, 2008)

V České Republice je dnes dostatek MAS, především v Jihočeském kraji. Zde je již několik let 16 místních akčních skupin, tvořící šestnáct LEADER regionů. V sousedních krajích působí další tři místní akční skupiny, které zasahují svou činností do území kraje. Proč je právě v Jihočeském kraji tak velký počet MAS? Důvod může být například ten, že jihočeské obce jsou velmi malé a hustota osídlení je nízká. Většina obcí svou velikostí nepřekračuje 500 obyvatel. Osa LEADER je tak největší šancí pro jihočeský venkov. (LEADER – budoucnost venkova, 2009)

2.13 Státní zemědělský intervenční fond (SZIF)

Státní zemědělský intervenční fond je akreditovanou platební agenturou - zprostředkovatelem finanční podpory z Evropské unie a národních zdrojů. Dotace z EU jsou v rámci společné zemědělské politiky poskytovány v nynějším programovacím období (2007 – 2013) z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) a z Evropského rybářského fondu (EFF). (SZIF [online])

2.13.1 Strukturální fondy a Fond soudružnosti

Prostřednictvím fondů Evropské unie se rozdělují finanční prostředky určené ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi členskými státy a jejich regiony. Tři hlavní fondy EU jsou: Fond soudružnosti (FS) a dva strukturální fondy, tj. Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF) a Evropský sociální fond (ESF).

2.13.2 Evropský fond regionálního rozvoje

Tento fond byl založen v r. 1974, jako základní nástroj k financování nejvíce znevýhodněných regionů. ERDF je objemem prostředků největší a nejvýznamnější strukturální fond.

Evropský regionální rozvojový fond je určen k tomu, aby svou částí na rozvoji a strukturálních změnách zaostávajících regionů a přeměně upadajících průmyslových oblastí pomáhal odstraňovat zásadní regionální rozdíly ve Společenství.

Financuje především investiční projekty. Nejvíce peněz plyne do zlepšení infrastruktury např. do výstavby silnic a železnic.

2.13.3 Evropský sociální fond (ESF)

Fond byl zřízen v r. 1960 za účelem zmenšování rozdílů v prosperitě a životní úrovni v členských státech a regionech EU.

ESF financuje především neinvestiční projekty. Je zaměřen na podporu zaměstnanosti v Evropské unii.

2.13.4 Fond soudružnosti (Kohezní fond)

Fond byl zřízen v r. 1993 Maastrichtskou smlouvou. Fond soudružnosti je určen na podporu rozvoje chudších států, ale ne regionů.

Spolufinancuje velké infrastrukturní projekty v oblasti ochrany životního prostředí a transevropských dopravních sítí, přispívá k posunu podporovaných států k rozpočtové stabilitě, aniž by se omezovali rozsáhlé investice. Řídícím orgánem je Ministerstvo pro místní rozvoj a zprostředkujícími orgány jsou Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo dopravy. (FONDY EVROPSKÉ UNIE [online])

3 Cíl práce a metodika

3.1 Obsah a cíl diplomové práce

Diplomová práce je zaměřena na místní akční skupiny a jejich vliv na rozvoj venkova. Hlavním cílem této diplomové práce je srovnání dosavadních způsobů práce v rozvoji venkova s metodou LEADER, vedoucí k cílenému zvyšování absorpční kapacity venkovských území.

3.2 Vymezení zkoumaného území

K průzkumu byly vybrány dva typy území. Ke zdokumentování pokrytí metodou LEADER a činnosti MAS území ČR. K průzkumu účinností práce metodou LEADER jsem zvolila Jihočeský kraj se zaměřením na okres Strakonice. Území Strakonice jsem si vybrala z důvodu, že tam existují tři místní akční skupiny. Každá z nich patří do jiné skupiny výběru, a proto mohu porovnat, jaké možnosti MAS mají. MAS Strakonicko je vybraná k realizaci SPL v základním výběru, MAS Svazku obcí Blatenska byla vybraná v dodatečném řízení jako MAS 32+ a MAS Vodňanská ryba nerealizuje SPL, přesto se účastní projektové práce pro rozvoj regionu.

3.3 Stanovení hypotéz

Pro tuto diplomovou práci jsem stanovila dvě hypotézy.

Hypotéza 1: Metoda LEADER je důležitá pro úspěšný rozvoj rozdílných venkovských regionů.

Hypotéza 2: Metoda LEADER je využitelná pro všechny oblasti rozvoje venkova.

3.4 Metodika práce

V diplomové práci bylo využito jak primárních tak sekundárních zdrojů informací. Základní informace a údaje k dané problematice jsem čerpala z odborné literatury, internetových stránek, informačních letáků a brožur vydaných místní akční skupinou LAG Strakonicko.

Pro sběr primárních dat byl uplatněn kvantitativní i kvalitativní výzkum. V rámci kvantitativního výzkumu bylo využito dotazníků s uzavřenými i otevřenými otázkami. Kvalitativní výzkum byl proveden prostřednictvím rozhovorů s předsedkyní jihočeského Krajského sdružení NS MAS ČR Bc. Jiřinou Karasovou. Rozhovor s představitelkou MAS sloužil k získání hlubších informací o činnosti místní akční skupiny. Byl použit rozhovor s předem připravenými otázkami. Informace zjištěné v rozhovoru posloužily k sestavení dotazníků pro MAS působící v České republice a pro Obce a svazky obcí.

Získaná data z dotazníkového šetření byla zpracována v programu Microsoft Office Excel. Data jsou prezentována prostřednictvím tabulek, grafů a slovního popisu.

Dále jsem ve své práci využila metodu pozorování. Pozorování znamená sledování určitých jevů, které máme v úmyslu zkoumat. Pro práci bylo využito dlouhodobé pozorování jevů v životě na venkově a ty pak byly dány do souvislosti s dotazníkovým průzkumem. Pozorování jsem využila v diskuzi při vyhodnocování dotazníkového šetření.

3.5 Charakteristika zájmového území

3.5.1 Představení regionu Strakonice

Okres Strakonice se nachází v západní části Jihočeského kraje. Rozlohou 1 032 km² jej řadíme k nejmenším okresům kraje. Na severu sousedí se Středočeským krajem, na západě s krajem Plzeňským, na jihu a východě s jihočeskými okresy Písek, Prachatice a České Budějovice. Ve sledované oblasti žije 71 tisíc obyvatel. Okres Strakonice se skládá ze 122 obcí, které jsou rozděleny do tří správních obvodů obcí s rozšířenou působností, a to Strakonice, Blatná, Vodňany.

Okres dále členíme na čtyři mikroregiony: Blatensko, Vodňansko, Volyňsko, Strakonicko. Každá oblast má svá specifika s různými historickými památkami a zvláštnostmi. Nejvýraznějším krajinným prvkem Strakonicka je řeka Otava. Tradice dudáckých festivalů, na které se sjíždějí hudebníci a národopisné soubory různých zemí Evropy, platí dodnes. Volyňsko je specifický svými kopci a lesy. Nachází se zde celá řada staveb lidové architektury např.: venkovský barokní zámek

v Česticích. Vodňansko je krajinou rybníků a lesů, nachází se zde jediná rybářská škola v České Republice. Poslední mikroregion Blatensko se pyšní nejen půvabnou krajinou, ale také největším rybníkem v okrese nazývaným Labuť.

Mapa č. 1 Jihočeský kraj

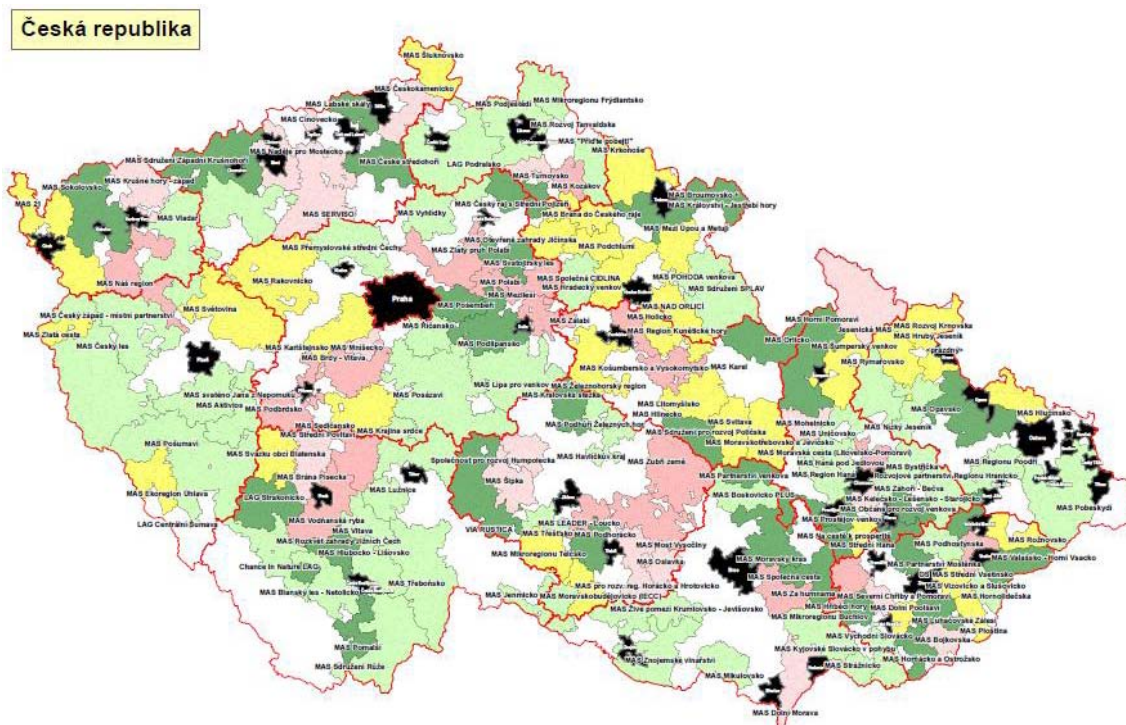

Zdroj: www.czso.cz

4 Analýza dat

4.1 Rozložení MAS v ČR

Mapa č. 2 Rozložení MAS v České republice

Zdroj: www.nsmas.cz

Jak jsem již ve své práci zmínila, Česká Republika si metodu LEADER dobře osvojila a na jejím území je dnes dostatek místních akčních skupin - 112 vybraných MAS v programovacím období 2007 - 2013. MAS v Jihočeském kraji pokrývá svojí rozlohou přibližně 70 % území kraje.

Pro období 2007 - 2013 proběhl výběr MAS v ČR v rámci programu rozvoje venkova (PRV) ve dvou kolech, a to na jaře a na podzim 2008.

V I. kole bylo podaných 102 žádostí, z toho 3 neprošly administrativní kontrolou. 99 MAS prošlo výběrem a následně jich bylo 48 vybráno. V následující tabulce jsou uvedeny vybrané MAS Jihočeského kraje. Prvních 8 MAS bylo vybráno v rámci

I. výběru. MAS LAG Strakonicko, MAS Rozkvět zahrady jižních Čech, o.s. a MAS Vodňanská ryba nebyly schválené k financování z PRV.

Tabulka č. 1 LEADER Jihočeského kraje I. kolo

Pořadové číslo	MAS (název)
1.	MAS Krajina srdce, o.s
2.	MAS Sdružení růže, o.s
3.	MAS Třeboňsko, o.p.s.
4.	MAS Vltava, o.s.
5.	MAS Hlubocko - Lišovsko, o.p.s.
6.	MAS Lužnice, o.s.
7.	MAS Blatenský Les - Netolicko, o.p.s.
8.	MAS CHANCE IN NATURE – LAG
9.	MAS LAG Strakonicko
10.	MAS Rozkvět zahrady jižních Čech, o.s.
11.	MAS Vodňanská ryba

Zdroj: www.cmocr.cz

Ve druhém kole bylo vybráno 32 MAS (z toho 3 jihočeské), tím byl doplněn 1. výběr. Dodatečně ještě přibylo mezi zvolenými 32 MAS, které označujeme jako 32+.

Tabulka č.2 LEADER Jihočeského kraje 2007-2013 II. kolo

Pořadové číslo	MAS (název)
1.	MAS LAG Strakonicko
2.	MAS Pomalší, o.p.s.
3.	MAS Rozkvět zahrady jižních Čech, o.s.
4.	MAS Svazku obcí Blatenska, o.p.s.
5.	MAS Střední Povltaví
6.	MAS Českokrumlovsko, o.p.s.
7.	MAS Vodňanská ryba

Zdroj: www.cmocr.cz

MAS LAG Strakonicko, MAS Pomalší, o.p.s. a MAS Rozkvět zahrady jižních Čech byly vybrány ve II. kole. Dodatečně byla vybrána MAS Svazku obcí Blatenska, o.p.s. Zbylé tři: MAS Střední Povltaví, MAS Českokrumlovsko, o.p.s. a MAS Vodňanská ryba nebyly schválené k financování z PRV.

4.1.1 Vybrané MAS spolufinancované z SPL působící v Jihočeském kraji

V Jihočeském kraji nyní působí 15 místních akčních skupin, z toho 12 bylo vybráno k realizaci SPL, a to:

- MAS Sdružení Růže,
- MAS Třeboňsko,
- MAS Blánský Les – Netolicko,
- MAS CHANCE IN NATURE,
- MAS Vltava,
- MAS Krajina srdce,
- MAS Lužnice,
- MAS Hlubocko – Lišovsko,
- MAS LAG Strakonicko,
- MAS Pomalší,

- MAS Rozkvět zahrady jižních Čech,
- MAS Svazku obcí Blatenska.

4.1.2 Přínos MAS nevybraných k realizaci SPL

Tři nevybrané MAS k realizaci SPL (MAS Brána Písecka, MAS Střední Povltaví a MAS Vodňanská ryba) získaly v rámci projektů spolupráce částku 3 373 116 Kč. V r. 2011 je Jihočeský kraj podpořil částkou 390 000 Kč. Je zřejmé, že podporovat i ostatní MAS je velice důležité.

Tabulka č.3 Přínos MAS nevybraných k realizaci SPL

Název MAS	Projekty spolupráce (Kč)
MAS Blatenský Les – Netolicko	412 180
MAS Brána Písecka	1 006 506
MAS Hlubocko – Lišovsko	0
MAS CHANCE IN NATURE	1 529 735
MAS Krajina srdce	3 432 869
MAS Lužnice	1 697 198
MAS Pomalší	1 879 380
MAS Rozkvět zahrady jižních Čech	4 271 644
MAS Sdružení Růže	5 703 133
MAS LAG Strakonicko	3 512 938
MAS Střední Povltaví	1 532 460
MAS Svazku obcí Blatenska	982 822
MAS Třeboňsko	1 056 000
MAS Vltava	2 429 905
MAS Vodňanská ryba	834 150
Celkem jihočeské MAS	30 280 920

Zdroj: www.cmocr.cz

Peněžní prostředky získané všemi MAS z projektů Spolupráce v období 2008 - 2012 činí 30 280 920 Kč. Níže zobrazený graf udává procentní podíl projektů spolupráce na zisku prostředků z PRV. Projekty podané z PS činí pouze 7 %.

Graf č.1 Podíl projektů spolupráce na zisku

Zdroj: www.cmocr.cz

4.2 MAS LAG Strakonicko

Místní akční skupina LAG Strakonicko, o. s. vznikla v březnu 2004. Do zájmového území MAS LAG Strakonicko patří 55 obcí a 2 města. Obce jsou považovány za velmi malé, ve většině z nich žije méně než 2 000 obyvatel. MAS má 31 členů. Hlavním cílem této skupiny je životaschopný venkov. Prioritní osy jsou následující:

- Podpora plnohodnotného života na venkově
- Podpora rozvoje zemědělství a lesnictví
- Podpora podnikání na venkově

4.3 Projekty MAS Strakonicko čerpané z programu EAFRD

MAS LAG Strakonicko se snaží podporovat veřejný sektor a místní podnikatele především proto, že mohou přinášet nová pracovní místa, jako jsou například

zaměstnání ve službách, dále pak vytvářet nová zdravotní zařízení, turistické příležitosti atd. Možnost získání dotace motivuje podnikatele k vytváření nových projektů.

- Veřejný sektor

U veřejného sektoru bylo proplaceno 19 projektů, u dvaceti probíhá realizace. Náklady činily 30 008 549 Kč, dotace 21 839 621 Kč. Z vlastních prostředků bylo zapláceno 8 168 928 Kč.

- Neziskový sektor

V neziskovém sektoru bylo proplaceno 5 projektů, dva jsou ve stádiu realizace. Náklady činily 7 560 827 Kč, dotace 6 377 567 Kč. Z vlastních prostředků byl vynaložen 1 183 260 Kč.

- Zemědělský podnikatelský sektor

Celkem bylo schváleno a proplaceno 5 zemědělských projektů. U sedmi projektů zatím probíhá realizace. Náklady na tyto projekty byly ve výši 10 781 259 Kč, dotace činila 3 917 433 Kč. Podnikatelé celkem sami uhradili 8 168 928 Kč.

- Nezemědělský podnikatelský sektor

V nezemědělském podnikatelském sektoru probíhá realizace u čtyř projektů, celkové náklady činí 1 005 200 Kč, dotace jsou 460 000 Kč. Podnikatelé vynaložili ze svých prostředků 545 227.

MAS pomáhají nejen realizovat projekty, ale i získávat prostředky z odložené spotřeby. Místní akční skupiny dávají souhlas k realizaci projektů, pak zapojí své prostředky ze soukromého, veřejného a neziskového sektoru do rozvoje regionu. Celkem MAS poskytla v tomto období dotaci ve výši 32 594 621 Kč a jako spoluúčast 18 066 343 Kč.

4.3.1 Přínos MAS Jihočeského kraje realizující plán LEADER (SPL)

V následující tabulce jsou uvedeny MAS Jihočeského kraje realizující plán LEADER a jejich přínos pro MAS 48 získala za období 2008 – 2012 celkem 241 847 105 Kč, MAS 32 30 284 252 Kč, MAS 32+ 16 259 842 Kč a nevybrané MAS 0 Kč. Jihočeské MAS získaly celkem 425 010 141 Kč.

V roce 2012 budou ještě získány další prostředky na projekty Spolupráce, pro které proběhne podávání žádostí v březnu a v říjnu 2012.

Tabulka č.4 Přínos MAS realizující plán LEADER (SPL)

Název	SPL 2008	SPL 2009	SPL 2010	SPL 2011	SPL 2012	Celkem
MAS 48	51 676 685	67 288 634	74 733 333	48 148 453	48 955 549	241 847 105
MAS 32	380 350	28 805 199	29 903 801	29 158 890	29 699 405	88 788 755
MAS 32 +	0	3 110 305	5 824 064	3 121 943	4 203 530	16 598 842
Nevybrané	0	0	0	0	0	0
Celkem	52 057 035	99 204 138	110 461 198	80 429 286	82 858 484	425 010 141

zdroj: Krajské sdružení NS MAS ČR - Jihočeský kraj

4.3.2 Projekty Spolupráce

Cílem realizace projektů spolupráce je účast MAS na společném vypracovaném projektu s jinou místní akční skupinou. Společný projekt přináší posílení místních aktivit. MAS projektem realizují výstupy, které přináší trvalou hodnotu obyvatelům či návštěvníkům území každé spolupracující MAS, zároveň tyto projekty vytváří přátelské vazby mezi samotnými MAS a obyvateli MAS.

Projekty schválené v roce 2011 mají nové, změněné podmínky. Především již nejsou hrazeny ze 100 %, ale pouze z 90%. To pro místní akční skupiny znamená další zátěž s financováním. MAS, které byly vybrány k realizaci těchto projektů, museli zvýšit své úvěrování. Přesto je to neodradilo, protože jsou přesvědčeni, že to jsou další prostředky k naplňování strategických plánů MAS.

Následující tabulka zobrazuje schválené projekty Spolupráce 2008 - 2012, na kterých se podílely všechny MAS Jihočeského kraje, a to MAS 48 částkou 16 261 020 Kč, MAS 32 částkou 9 663 962 Kč, MAS 32+ 982 822, Nevybrané MAS 2 366 610 Kč.

Vybrané MAS za období 2008 – 2012 získaly 425 010 141 Kč ze SPL a 29 274 414 Kč z PS. Celkem tak získaly 454 284 555 Kč. Nevybrané MAS přispěly částkou 2 366 610 Kč.

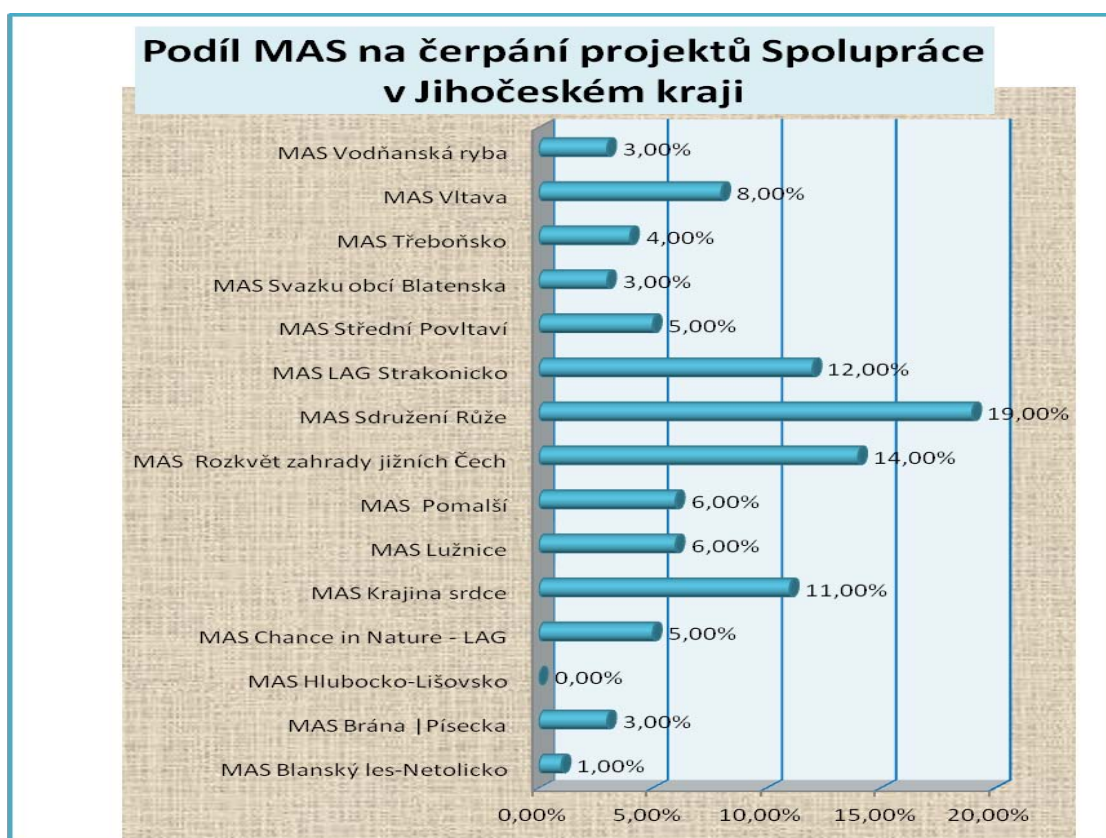
Tabulka č. 5 Schválené projekty Spolupráce MAS Jihočeského kraje za období 2008 – 2012

Název MAS	Schválené projekty Spolupráce
MAS 48	16 261 020
MAS 32	9 663 962
MAS 32+	982 822
Nevybrané	2 366 610
Celkem	29 274 414

zdroj: Krajské sdružení NS MAS ČR - Jihočeský kraj

Následující graf zobrazuje podíl místních akčních skupin Jihočeského kraje na čerpání projektů Spolupráce. Nejvíce čerpala MAS sdružení Růže, a to 19 %. Naopak nejméně MAS Blanský les – Netolicko. MAS Hlubocko – Lišovsko nečerpala vůbec.

Graf č.2 Podíl MAS na čerpání projektů Spolupráce v Jihočeském kraji

zdroj: Krajské sdružení NS MAS ČR - Jihočeský kraj

4.3.3 Přínos MAS v okrese Strakonice

Následující tabulka zobrazuje přínos MAS v okrese Strakonice. Jak jsem se již zmínila, v okrese působí tři různé typy místních akčních skupin.

Tabulka č.6 Přínos MAS na okrese Strakonice

Název MAS	SPL 2008	SPL 2009	SPL 2010	SPL 2011	Projekty Spolupráce	CELKEM
MAS Strakonicko	0	12 778 639	13 133 121	12 733 193	3 512 938	42 157 891
MAS Svazku obcí Blatenska	0	3 110 305	5 824 064	3 121 943	982 822	13 039 134
MAS Vodňanská ryba	0	0	0	0	834 150	834 150
Celkem MAS	0	99 204 138	150 888 994	15 8551 136	5 329 910	372 472 577

zdroj: Krajské sdružení NS MAS ČR - Jihočeský kraj

4.3.4 Finanční prostředky získané MAS v okrese Strakonice

MAS Strakonicko v rámci programu SPL schválila ve všech výzvách projekty veřejné správy ve výši 21 000 000 Kč, neziskovým organizacím 6 500 000 Kč, zemědělským podnikatelům 4 000 000 Kč a nezemědělským podnikatelům 500 000 Kč. MAS podporuje projekty veřejné správy 66 %, neziskové organizace 18 %, zemědělské podnikatele 13 % a nezemědělské podnikatele 3 %. Zbytek si musí žadatelé doplatit z vlastních prostředků 90%.

MAS Svazku obcí Blatenska poskytuje všem žadatelům na projekty pouze 20 % prostředků, 80 % si musí žadatel doplatit ze svých prostředků. V rámci MAS Blatensko byly schváleny projekty veřejné správě 3 074 815 Kč, neziskovým organizacím 511 242 Kč, zemědělským podnikatelům neschválila žádné projekty a nezemědělským projektům 1 106 423 Kč.

MAS Vodňansko není vybraná k realizaci programu SPL. Podílí se však na několika projektech spolupráce. A proto je pro okres Strakonice přínosem. V současné době se snaží získat prostředky zapojením do projektu Spolupráce mezinárodního charakteru, jako partnerská MAS (PMAS) se Slovenským partnerem.

4.4 Příklad charakteru typu Spolupráce

Zavedení regionální značky Prácheňsko – projekt je zaměřen na podporu místní produkce.

Hlavním cílem regionálního značení tradičních produktů je zviditelnit regiony, které jsou známé a typické pro danou oblast, a to například svou zachovalou přírodou, lidovými tradicemi nebo historií. Každý výrobek označený touto značkou zaručuje vedle kvality a šetrnosti k přírodě především původ a vazbu na určité výjimečné území. Hlavní podporovanou skupinou jsou zdejší podnikatelé, tj. řemeslníci, zemědělci, malé a střední firmy, kteří mají snahu podpořit dobrá jména regionu. Tyto produkty jsou jedinečné pro daný region, kvalitní a také nepoškozují životní prostředí.

Do systému regionálních značek „Domácí výrobky“ se zapojilo od roku 2004 již 15 regionů (a to Krkonoše, Šumava, Beskydy, Moravský kras, Orlické hory, Moravské Kravaňsko, Górolsko Swoboda, Vysočina, Polabí a Podkrkonoší, Haná, Českosaské Švýcarsko, Jeseníky, Prácheňsko a Broumovsko). Certifikáty se udělují na dva roky.

Systém regionálního značení výrobků a služeb koordinuje Asociace regionálních značek, o.s. (ARZ), která je sdružením regionů s vlastní značkou. ARZ sdružuje regionální značky pro výrobky, produkty a služby fungující na území České republiky s možností přesahu do dalších států. Hlavním úkolem je dohlížet na postup značení, usnadňovat sdílení zkušeností, zajišťování společné propagace a získávání finančních prostředků. Tato asociace vznikla na začátku roku 2008 formalizací systému značek nazývaného „Domácí výrobky“, který spravovalo občanské sdružení APUS. Hlavním smyslem značení výrobků je zdůraznění a garance původu výrobků v určitém regionu a jejich vazby na region. Každá regionální značka v ARZ funguje samostatně. Za značku odpovídá regionální koordinátor, ten ji spravuje a rozvíjí.

Obrázek č. 2 Regionální značení v ČR

Zdroj: www.strakonicko.net

Výrobky, které získají oprávnění k užívání této značky, musí splnit řadu certifikovaných kritérií. O udělení značky rozhoduje nezávislý orgán, tzv. Certifikační komise. Ta je složena z významných zástupců daného regionu, místních výrobců a podnikatelů. Každý výrobce usilující o to stát se držitelem registrované značky musí mít přímo sídlo nebo provozovnu na území regionu, o jehož značku žádá. Dále musí splňovat všeobecné podmínky, jako je například bezdužnost, musí podepsat prohlášení o splnění dané normy a předpisu pro výrobu a nesmí poškozovat životní prostředí. Komise hodnotí tradice, podíl místních surovin, podíl ruční práce, spjatost s daným regionem. Nejvýznamnější jsou kvalita a původ. Podkladem pro hodnocení je vlastní bodování žadatelů, které komise kontroluje a přehodnocuje. Žadatel může získat maximálně 25 bodů, minimální hranice je 10. Označení výrobků je určeno nakupujícím přímo v daných regionech - především turistům, kterým pomáhá objevovat region a jeho atmosféru. Místní obyvatelé nákupem značených výrobků podporují svůj region a výrobce. Každý zákazník získává jistotu, že si kupuje nejen originální výrobek, ale i jeho kvalitu, ekologickou šetrnost a původ.

4.4.1 Značka Prácheňsko regionální produkt

Obrázek č. 3 PRÁCHEŇSKO regionální produkt

Zdroj: www.regionalni-znacky.cz

Tato značka vznikla v rámci projektu „Zavedení regionální značky Prácheňsko“ jako výsledek spolupráce místních akčních skupin působících na území Blatenska, Písecka, Strakonicka a Vodňanska. Zmíněné MAS pokrývají větší část historicky významného a rozsáhlého Prácheňska. Spolupráce pěti místních MAS spočívá v realizaci aktivit ve prospěch historického území bývalého Prácheňska. Výrobci, kteří získají možnost označovat své výrobky visačkou či samolepkou značky Prácheňsko regionální produkt, mají řadu dalších výhod. Po dobu trvání projektu získávají propagační materiály zcela zdarma.

První kolo certifikace regionální produkce bylo uzavřeno v květnu roku 2011. Certifikáty získalo 37 oceněných výrobců. Jejich produkty byly různého druhu např. Sedlická krajka, historické sklo, lidové panenky, košíky z proutí, rámy na zrcadla, výrobky ze sena atd.

Do druhého kola certifikace, které proběhlo 26. 1. 2012, se přihlásily 4 provozovny. Všechny získaly značku Prácheňsko regionální produkt. Tu může nyní využívat již 12 ubytovacích a stravovacích zařízení.

Tento projekt Spolupráce končí a navazuje na něj další schválený projekt pro skupinu stejných MAS pod názvem Prácheňsko všemi smysly, který je zaměřen na podporu

rozvoje venkovského cestovního ruchu a agroturistiky na území Prácheňska, projekt bude zahájen v květnu 2012.

4.5 Srovnávací průzkum MAS v České republice

4.5.1 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Hlavním cílem mé práce bylo zanalyzovat a porovnat MAS působící v České republice, dále pak obce a svazky obcí a doporučit způsoby využití metody LEADER v novém projektovacím období 2014 – 2020.

Pro analýzu současné situace MAS v ČR jsem zvolila dotazníkové šetření. Rozeslala jsem 100 dotazníků místním akčním skupinám, vrátilo se jich 62.

Další blok dotazníků jsem rozeslala obcím a svazkům obcí. Celkem bylo posláno 55 dotazníků, vrátilo se jich 38.

4.5.2 Sběr dat

Data byla získána pomocí dotazníků. První z nich obsahoval 20 dotazů, z čehož první otázka sloužila k získání základních informací o MAS. Smyslem druhého dotazníku bylo prozkoumat vztah mezi obcemi, svazky obcí a MAS na vzorku MAS LAG Strakonicko. Dotazník jsem zaměřila na obce na Strakonicku. Dotazník se skládal z 14 otázek. Všechny otázky byly otevřené i uzavřené.

4.5.3 Zpracování získaných otázek

Data z dotazníkového šetření byla zakódována a zpracována pomocí počítačového programu Microsoft Office Excel.

4.5.4 Dotazník pro MAS v ČR

Otázka č. 1: Je to MAS vybraná k realizaci SPL jako:

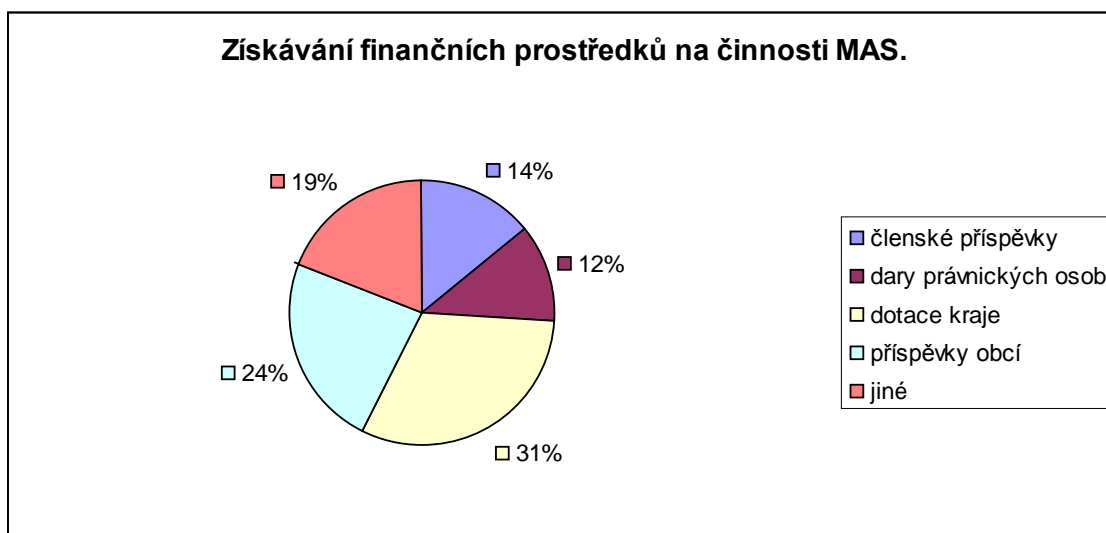
Odpovědělo celkem 62 MAS, z toho vybraných v 1. kole (MAS 48) 16, vybraných ve 2. kole (MAS 32, 32+) 20, 25 a nevybraných bylo 12.

Otázka č. 2 až 3 pro nevybrané MAS:

Otázka č. 2 Odkud získáváte finanční prostředky na udržení činnosti MAS?

Z nevybraných MAS odpovědělo 90 %. Pro činnost nevybraných MAS byly nejdůležitější dotace krajů (31 %), příspěvky obcí (24 %), dary právnických osob (12 %), jiné (19 %). Jiné projekty realizované nevybranými MAS byly např. příprava projektů a prodej služeb.

Graf č.3 Získávání finančních prostředků na činnosti MAS

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Otázka č. 3 Na jakou činnost se zaměřuje Vaše MAS?

Nevybrané MAS se především věnují:

- přípravě projektů,
- rozvoji venkovských oblastí,
- rozvoji cestovního ruchu, tradic a kultury.

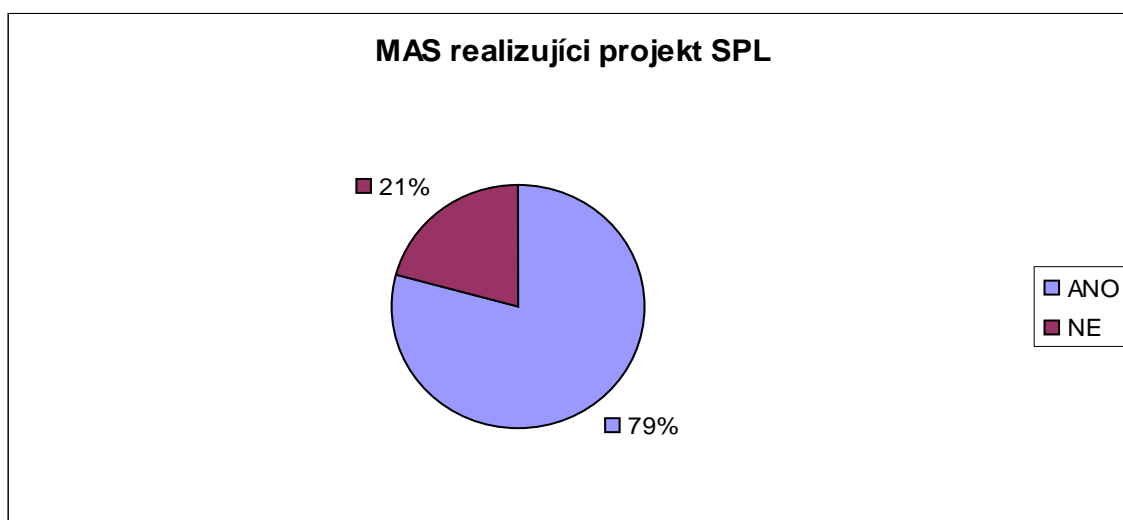
Otázka č. 4. – 10. byla pro vybrané i nevybrané MAS:

Otázka č. 4 Realizujete projekty Spolupráce?

Celkem 21 % MAS realizují projekty Spolupráce, 79 % je nerealizuje. Z vybraných MAS, které odpověděly, realizuje projekty Spolupráce 70 %. Z nevybraných MAS, které odpověděly, realizuje projekty Spolupráce 90 %.

Vybrané MAS využívají projekty Spolupráce jako doplněk finančních prostředků k realizaci SPL. Pro nevybrané MAS jsou projekty Spolupráce jedinou možností, jak si vyzkoušet administrativu v rámci PRV a podpořit alespoň částečně rozvoj regionů.

Graf č. 4 MAS realizující projekt SPL

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Otázka č. 5 Pokud ano, vyjmenujte a uveďte téma projektu:

Místní akční skupiny, které realizují projekty Spolupráce, se věnují především tématům:

- vzdělávání
- podpora řemeslníků a tradic cestovního ruchu
- zachování kulturního dědictví
- regionální značka
- obnova původních cest, tematické značení cyklotras
- Podpora regionální produkce

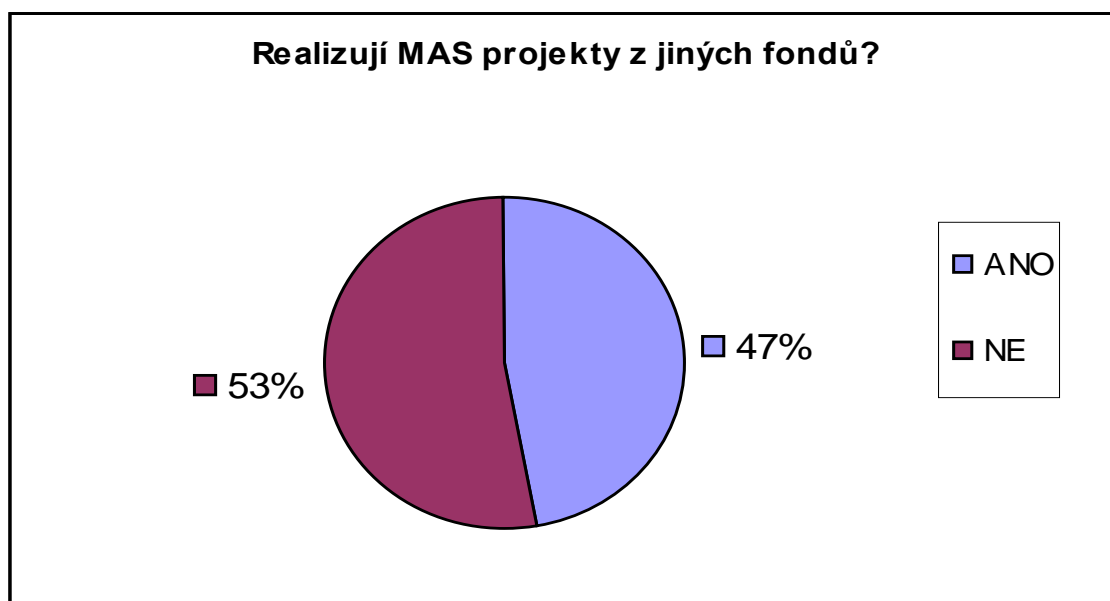
MAS v projektech spolupráce dávají přednost vzdělávání, které bývá založeno na vzájemných návštěvách MAS a tím sdílení zkušeností a přenosu dobré praxe. Další témata dokazují, že MAS se snaží působit skutečně regionálně a podporují udržení a rozvoj specifik ve svých zájmových území.

Otázka č. 6 Realizujete projekty z jiných fondů EU?

Celkem realizuje 47 % MAS projekty z jiných fondů, 53 % z nich nerealizuje kromě SPL další projekty. Pokud MAS realizují jiné projekty, využívají nejvíce ROP, OPŽP, SROP, ESF, OPVK, FMP a OP přeshraniční spolupráce.

Necelá polovina MAS v praxi ukázala, že chápe svoji činnost jako všeobecnou podporu rozvoje venkova ve svém zájmovém území a nestala se pouhým administrativním úřadem pro rozdělování peněz z PRV. K rozvoji svého území využily tyto MAS v podstatě všechny dostupné fondy EU.

Graf č. 5 MAS realizující projekty z jiných fondů

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Otázka č. 7 Pokud ano, uveďte, ze kterých a za jakým účelem.

Podle četosti využívají nejvíce MAS nad rámec SPL ROP, z čehož je vidět, že na venkově chybí především podpora infrastruktury a rozvoj venkovské ekonomiky prostřednictvím cestovního ruchu. Kromě toho se MAS zabývají i udržením životního prostředí, účastí v síti ekoporaden, podporují venkovské školství, vzdělávání a přeshraniční kontakty.

Otázka č. 8 Přípravuje Vaše MAS strategii pro nové plánovací období 2014 – 2020 čerpání prostředků z PRV (EAFRD), nebo i z ostatních fondů?

MAS pro nové plánovací období 2014 - 2020 připravují strategii, na jejímž základě chtějí čerpat prostředky z PRV. 10 % MAS neuvažuje o tom, že by čerpaly z ostatních fondů na základě své strategie.

Otázka č. 9 Myslíte si, že by bylo vhodné rozdělovat prostřednictvím MAS přímo v regionu část finančních prostředků ze všech strukturálních fondů EU?

90 % dotázaných MAS odpovědělo na tuto otázku kladně. Hlavní důvody proč by to MAS měly dělat, jsou především:

- znalost místního prostředí
- užší kontakt s žadatelem z regionu
- MAS mají profesionální tým pracovníků se zkušenostmi s administrací projektů
- MAS mapuje potřeby území průběžně a zapracovává je do své strategie, má vypěstovanou důvěru místních klíčových hráčů
- lepší vztahy s veřejností
- efektivní systém cílené podpory venkova
- transparentnost
- MAS jsou nejbližší konečným žadatelům
- rozdělování prostředků bez politického vlivu

Podle uvedených důvodů je vidět, že rozdělování finančních prostředků je nejvíce přiblíženo venkovskému prostoru. Zajišťuje rozdělení dotací skutečně na ta místa, kde

jsou prostředky zapotřebí a to naprosto transparentním způsobem. Takto není možné rozdělovat dotace „shora“ z míst, pro která jsou potřeby území naprosto neznámé.

Pouhých 10 % MAS si nemyslí, že by bylo vhodné rozdělovat prostředky prostřednictvím MAS přímo v regionu, a to z důvodu nedostatečného počtu zaměstnanců.

Otázka č. 10 Požadujete, aby v příštím projektovacím období bylo možné čerpat prostředky i na neziskové aktivity obcí a zájmových organizací (Živý venkov)?

Všechny z dotázaných MAS se shodly, že by bylo potřebné čerpat finanční prostředky i na neziskové aktivity obcí a zájmových skupin.

Díky neziskovým aktivitám dochází ke sdružování obyvatel, posilování identity a pocitu sounáležitosti s místními obyvateli i krajinou. Bez podpory tradic a volnočasových aktivit na venkově vesnice vymírají a lidé odcházejí do měst.

Otázky 11 – 20 byly pro vybrané MAS

Otázka č. 11 Vaše MAS realizuje SPL - kolik výzev jste v projektovacím období 2007-2013 dosud vyhlásili?"

Otázka č. 11 nám zajistila informaci o tom, jak často MAS své výzvy vyhláší. V tabulce níže je uveden nejčastější počet vyhlášených výzev v projektovacím období 2007 – 2013. Největší počet výzev, které byly vyhlášeny, bylo 9 výzev, což jsou zhruba 3 výzvy ročně. Nejmenší počet výzev, které byly vyhlášeny, jsou 4 výzvy, což jsou méně než 2 výzvy ročně. Tento rozdíl je dán převážně výší roční alokace. MAS 32+ obvykle vyhláší výzvu pouze jednu. Z důvodu omezené alokace finančních prostředků.

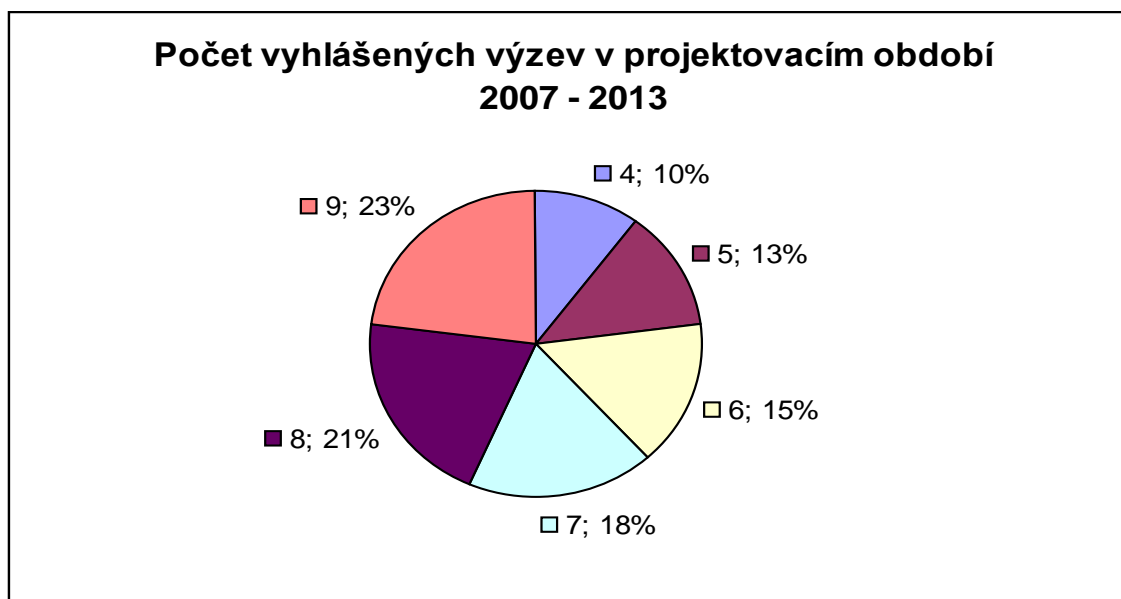
Nejčastěji bylo vyhlášeno 5 výzev (vyhlásilo celkem 18 MAS), dále 6 výzev (13 MAS), 4 výzvy (10 MAS), 7 výzev (8 MAS), 8 výzev (7 MAS), 9 výzev (6 MAS).

Tabulka č. 7 Počet vyhlášených výzev v projektovacím období 2007 – 2013 (v %)

Počet výzev	4	5	6	7	8	9
Počet MAS	10	18	13	8	7	6

Zdroj: vlastní dotazníkové šetření

Graf č. 6 Počet vyhlášených výzev v projektovacím období 2007 - 2013

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Vzhledem k tomu, že místní akční skupiny vybrané jako MAS 48 vyhlášovaly 1. výzvu až na konci 2008 ukazuje tabulka, že většina MAS vyhláší 2 výzvy ročně. Možnost podání žádostí je tak rozložena do celého roku a žadatelé mají možnost se na výzvy připravit.

Otázka č. 12 Který sektor je nejčastějším žadatelem – veřejný sektor, neziskový sektor, podnikatelský sektor zemědělský, podnikatelský sektor nezemědělský?

Z veřejného sektoru je podáván největší počet žádostí, především z důvodu, že obce mají zpracovány své strategické plány, mají proškolené pracovníky, připravené připravovat projekty a vzhledem k nedostatku finančních prostředků z národních zdrojů využily tento evropský zdroj jako alternativu pro rozvoj svého území. I neziskové organizace využívali vzdělávání k tomu, aby se naučili čerpat jak národní, tak evropské

finanční zdroje a připravené projekty podávali i v ose IV LEADER. Zemědělství podnikatelé měli možnost žádat o dotace přímé i nepřímé v rámci PRV rovnou přes SZIF, kam podávali projekty finančně náročnějšího charakteru. Na možnost získat dotaci na méně finanční projekty v MAS si postupně zvykají. Malý a střední podnikatelský sektor všeobecně nejméně často žádá o dotace především z důvodu nutnosti předfinancování, pro které není možné uzavírat úvěry bez zaručení (nemají čím ručit). Což se projevuje v malé četnosti podávání žádostí.

Otázka č. 13 Jak jste podpořili neziskové organizace ze SPL

MAS v průměru podporují neziskové organizace 30 %. Vzhledem k tomu, že MAS jsou organizacemi podporujícími multisektorové partnerství, konkrétně partnerství veřejné, neziskové a podnikatelské správy. Odpovídá těchto 30 % paritnímu rozložení MAS.

Z celkového počtu 1032 podaných projektů, jich bylo 65 % uspokojených a 35 % neuspokojených.

Graf č.7 Podpora neziskových organizací ze SPL (%)

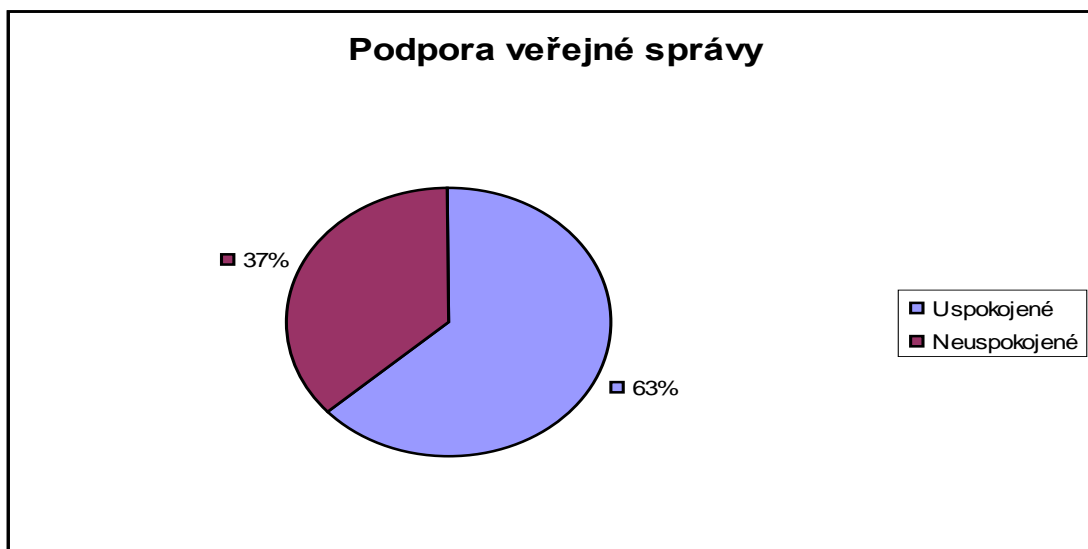

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Otázka č.14 Jak jste podpořili veřejný sektor ze SPL

Z celkového počtu podaných 2 365 projektů jich bylo uspokojeno 63 %. Zbytek projektů nebyl podpořen.

Graf č.7 Podpora neziskových organizací ze SPL (%)

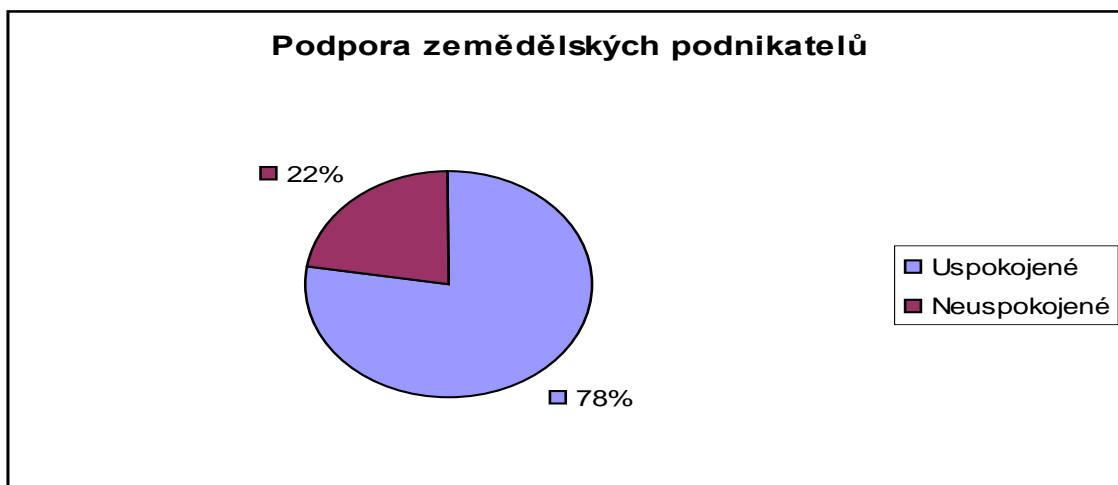
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

MAS v průměru podporují veřejný sektor 45 %. Poptávka po projektech převyšuje nabídku o 37 %.

Otázka č. 15 Jak jste podpořili zemědělské podnikatele?

MAS v průměru podporují zemědělské podnikatele 10 %. Celkem podali 389 projektů, 302 jich bylo uspokojených, neuspokojených 87.

Graf č. 8 Podpora zemědělských podnikatelů ze SPL

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Otázka č. 16 Jak jste podpořili nezemědělské podnikatele ze SPL?

MAS podporují nezemědělské podnikatele přibližně 5 %. Z celkového počtu 289 podaných projektů jich bylo 76 % podpořeno.

Graf č. 9 Podpora nezemědělských podnikatelů ze SPL

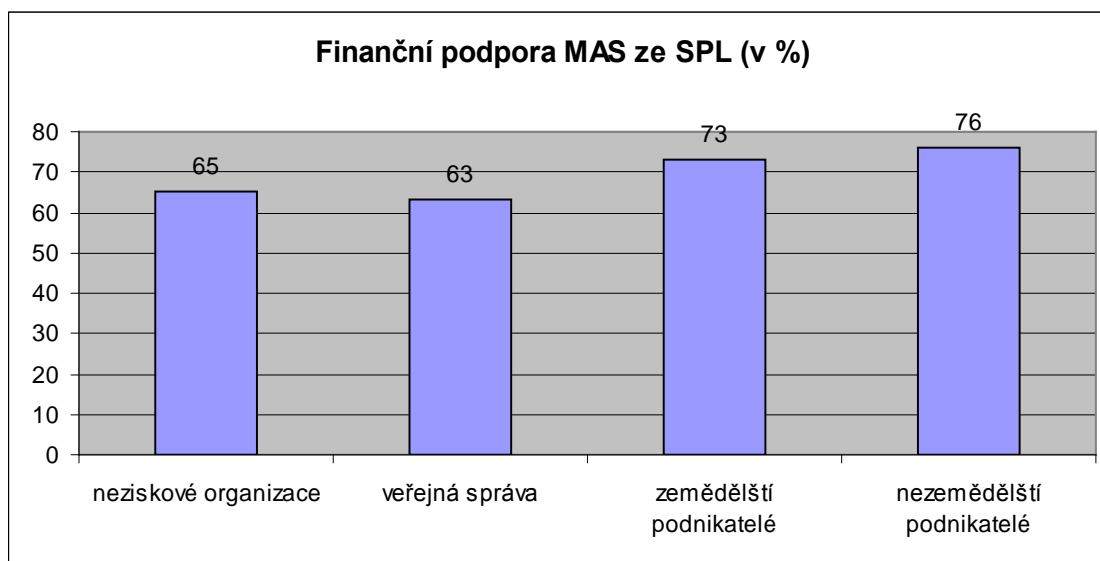

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Celkem od podnikatelů bylo podáno 678 projektů, z tohoto počtu tvořilo 57 % projektů zemědělských, 43 % nezemědělských. Ve venkovském prostoru převažují o 14 % zemědělské projekty.

Nejvíce chybí finanční prostředky pro veřejnou správu. Celkově se dá říci, že MAS svými SPL podporují všechny tři sektory rovnoměrně. Z grafu je patrné, že MAS podporuje více podnikatele, protože jsou základem rozvoje regionů.

Graf č. 10 Finanční podpora MAS ze SPL

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

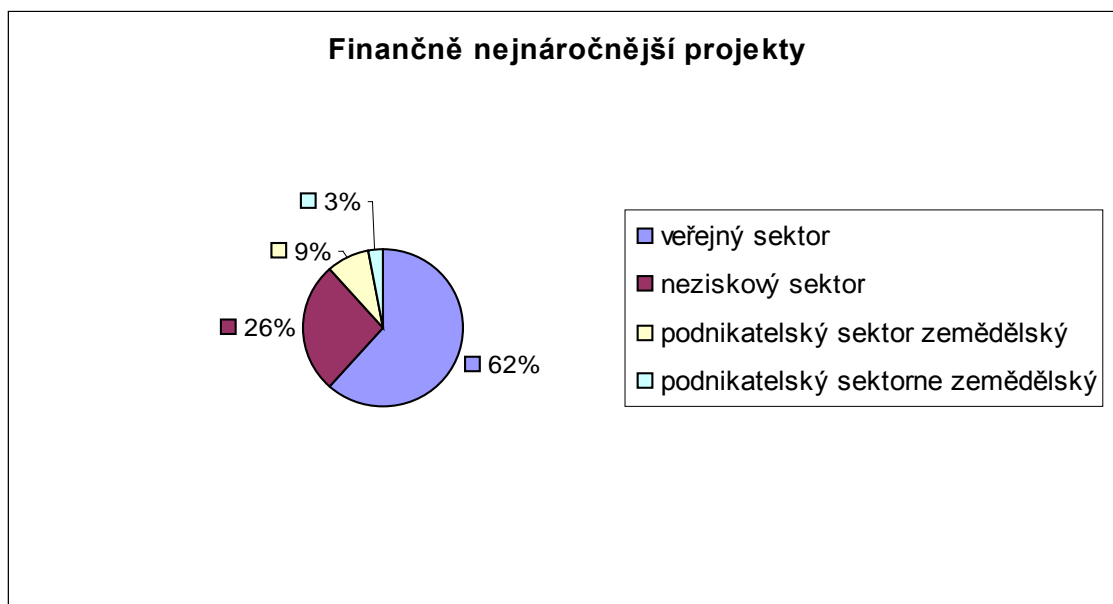
Otázka č. 17 Ze kterého sektoru jsou projekty finančně nejnáročnější?

Z dotazníkového šetření vyplývá to, že nejvíce finančně náročné projekty jsou z veřejného sektoru, dále následují neziskový sektor, veřejný sektor a podnikatelský sektor.

Veřejná správa může získat až 90 % uznatelných nákladů, ale vzhledem k tomu, že DPH je neznatelným nákladem, reálně její dotace tvoří 70 %. Přesto je zvýhodněna vůči podnikatelům. Obce zajišťují služby pro veřejnosti, ne k podnikání. Finančně nejnáročnější projekty jsou podávány veřejnou správou, protože obce se musejí starat o infrastrukturu obcí, do které spadá i řada liniových staveb (kanalizace, plynofikace, osvětlení, komunikace, rozhlas apod.), jejichž výstavba i rekonstrukce vyžadují větší

množství finančních prostředků, protože je důležité je dělat najednou. Finančně nejméně náročné jsou naopak projekty nezemědělského sektoru. Podnikatelé mohou získat maximálně 50 % na své projekty, zbytek z vlastních prostředků (půjček) a pokud podnikatel nemá čím ručit, půjčku nezíská. Projekty dělají menší a postupně, aby je mohli získat.

Graf č. 11 Finančně nejnáročnější projekty

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Otázka č. 18 Pro který sektor se Vám finančních prostředků nedostává nejvíce (tj. je největší převis nevybraných projektů)?

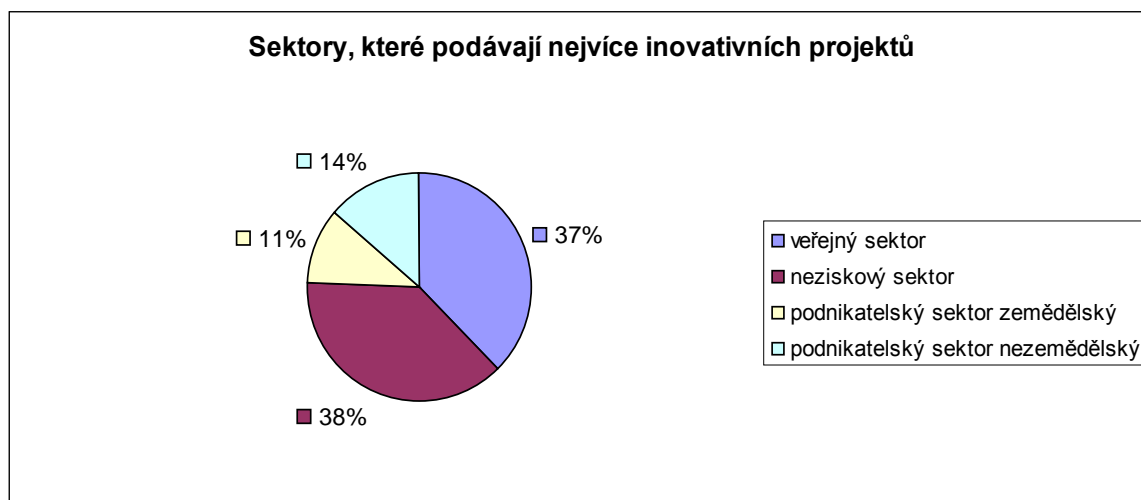
Nejvíce se nedostává prostředků pro veřejný sektor, což potvrzuje otázku číslo 22.

Otázka č. 19 Který sektor podává nejvíce inovativních projektů?

Z následujícího grafu je zřejmé, že nejvíce inovativních projektů podává neziskový sektor, a to 38 %. Veřejný sektor jich přihlašuje 39 %. Předposlední místo zaujímá podnikatelský sektor nezemědělský se 14 %. Následuje podnikatelský sektor zemědělský s 11 %.

Pro neziskový sektor lidé pracují dobrovolně, daleko více je baví dělat experimenty. Veřejná správa se snaží usnadnit práci a zlevnit náklady, také se snaží vymyslet tyto projekty, které toto umožňuje. Bylo by potřeba, aby se MAS více věnovaly svým podnikatelům v otázce vzdělávání s důrazem na inovace. A přesvědčily je, aby takové projekty podávali.

Graf č. 12 Sektory, které podávají nejvíce inovativních projektů

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Otázka č. 20 Na jaké projekty nejčastěji žádají prostředky obce?

Celkem veřejná správa podala 1 032 projektů, z toho na zajištění infrastruktury 186 (18 %), rekonstrukci budov a majetku 227, údržbu a opravy památek 217, veřejná prostranství a zeleň 402 39 projektů.

Tabulka č. 8 Podané projekty

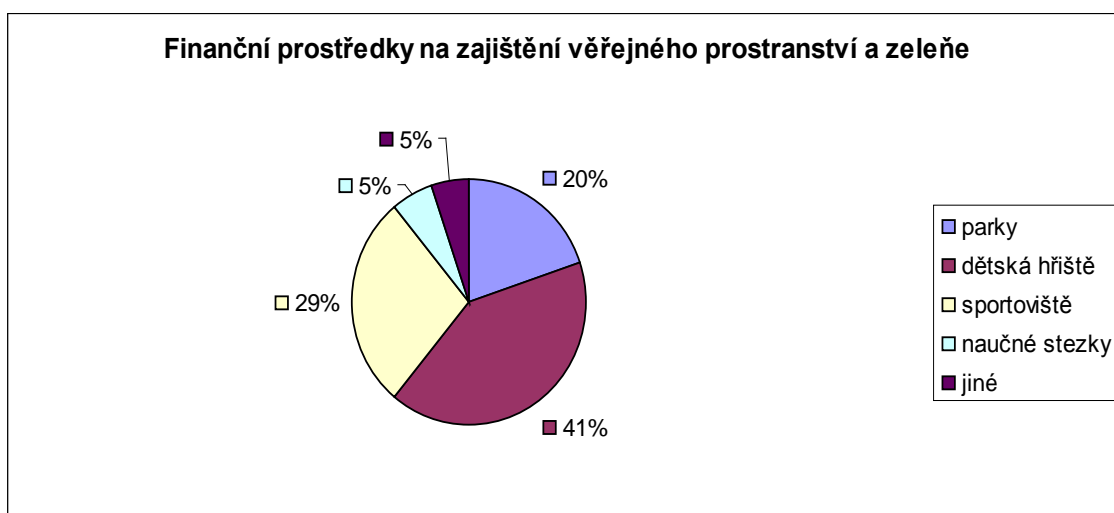
Typy projektů	Celkem
Infrastruktura	186
Budovy	227
Památky	217
VP + zeleň	402

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Veřejná prostranství a zeleň:

39 % veškerých projektů z veřejné správy tvoří veřejná prostranství a zeleň. Z tabulky a grafů je možné vidět, že peněžní prostředky jsou nejvíce nutné na údržbu a výstavbu nových dětských hřišť, sportovišť, parků, naučných stezek. Prostředky jsou dále vynakládány i na jiné projekty např. obecní intravilán, oprava autobusových zastávek, zpracování územně plánovací dokumentace atd.

Graf č. 13 Finanční prostředky na zajištění veřejného prostranství a zeleně

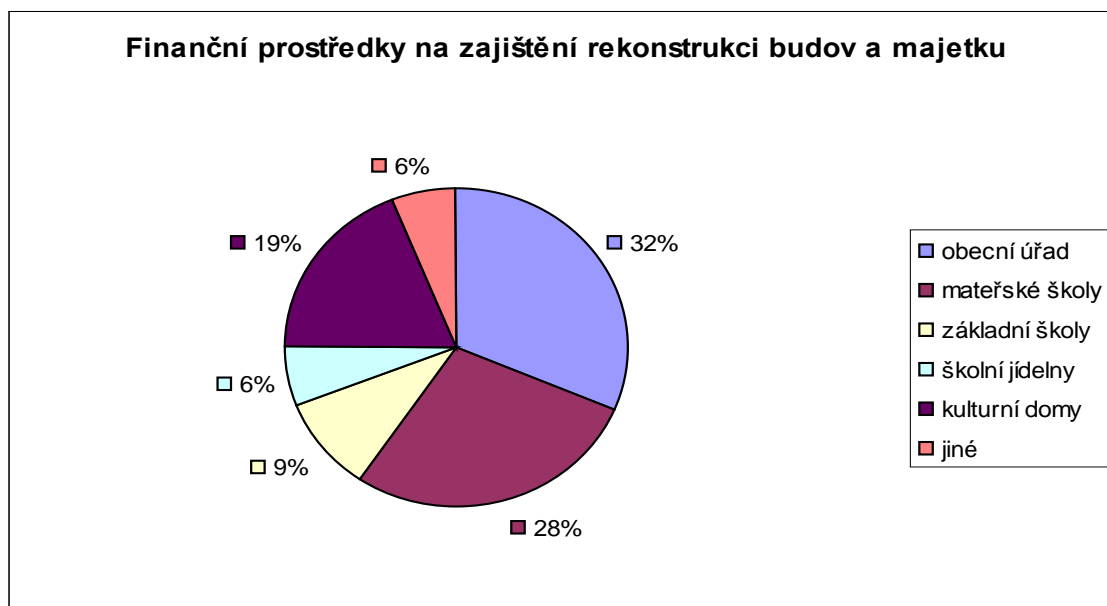
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Obce se snaží zamezit odlivu mladých obyvatel z venkova a proto nejvíce podaných projektů od veřejné správy směřuje k zajištění míst pro volnočasové aktivity místních obyvatel. V zájmu jejich pozornosti jsou především dětská hřiště a sportoviště. Na dalším místě jsou to parky, které slouží k relaxaci a procházkám nejen mladý, ale i starší generaci. A pro návštěvníky regionů, ale i místní mládež jsou naučné stezky.

Zajištění rekonstrukce budov a majetku obcí:

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že obce podle MAS žádají nejvíce prostředky na rekonstrukci obecních úřadů, mateřských školek, základních škol a kulturních domů.

Graf č. 14 Finanční prostředky na zajištění rekonstrukci budov a majetku

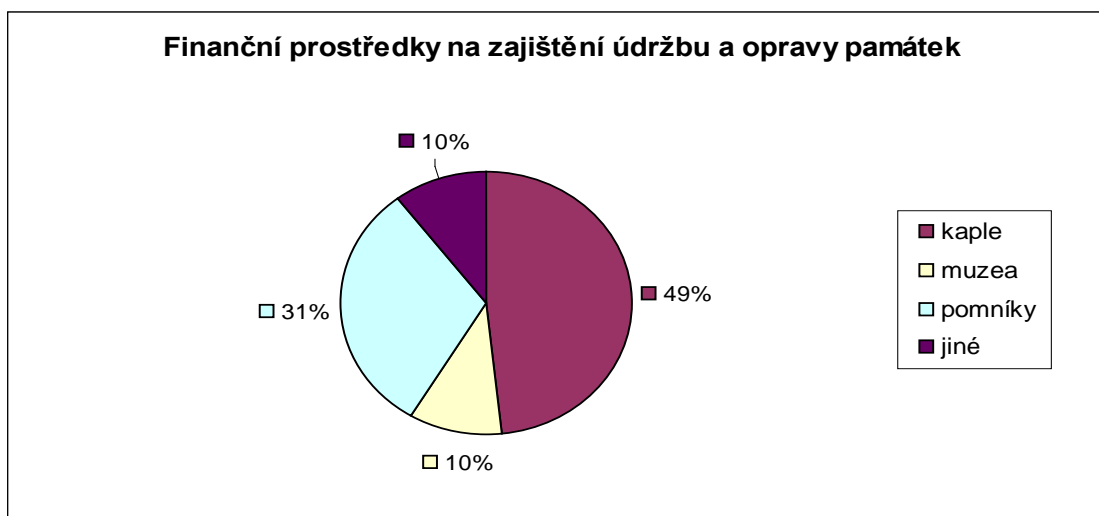
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

22 % projektů veřejné správy tvoří opravy budov. Je to z důvodu, že obce jsou povinny se starat o budovy ve svém majetku. Jedná se převážně o obecní úřady, mateřské školky, kulturní domy, základní školy a pak ve stejné míře školní jídelny a jiné projekty. Tím vším zajišťuje obec služby pro své občany, bez kterých by kvalita života na venkově zcela zaostávala za městem. Odliv obyvatel z venkova do měst by se nezastavil, naopak by byl stále větší. Podporou těchto projektů MAS zajišťují udržení a zlepšení kvality života na venkově.

Údržba a opravy památek:

Finanční prostředky jsou nejvíce využívány na zajištění údržby a opravy kaplí, muzeí, pomníků, dále také na opravy nemovitých památek, kostelů, hřbitovů, konzervaci zřícenin atd.

Graf č. 15 Finanční prostředky na zajištění údržby a opravy památek

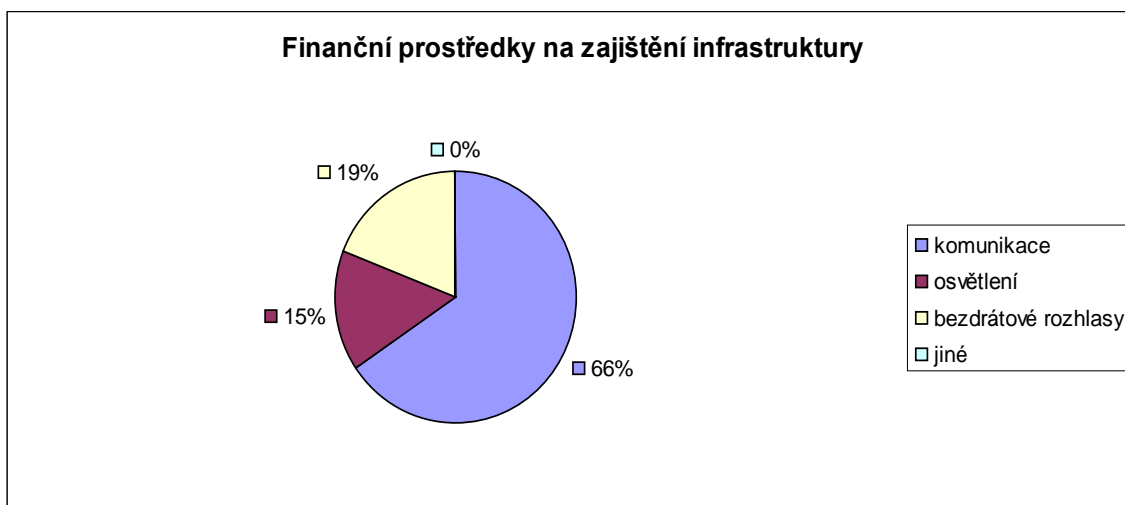
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

21 % veškerých projektů obcí směřuje k údržbě kulturního dědictví převážně kaplí, které jsou často jedinými kulturními památkami obcí. Jsou svědky života na venkově často po několika staletí. Je důležité zachovat je pro budoucnost. Vzhledem k tomu, že obce potřebují zajistit jiné ekonomické aktivity, které povedou ke zvýšení ekonomické prosperity, snaží se o rozvoj venkovského cestovního ruchu, který je perspektivním ekonomickým odvětvím pro venkov.

Zajištění infrastruktury:

Z grafu je zřejmé, že v rámci zajištění infrastruktury žádají nejčastěji obce finanční prostředky na komunikace, osvětlení a bezdrátové rozhlas. U veřejné správy převažují projekty liniového charakteru (viz. Otázka č.) v žádostech převažují komunikace, poté bezdrátové rozhlas a osvětlení.

Graf č. 17 Finanční prostředky na zajištění infrastruktury

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Na infrastrukturu bylo podáno pouze 18 % žádostí. Obecní infrastruktura je nákladnou záležitostí a i přes nízké procento žádostí na infrastrukturu může být právě tento druh podpořen největší dotační částkou. Jedná se především o místní komunikace, osvětlení a bezdrátové rozhlas.

4.5.5 Dotazník pro obce a svazky obcí

Otázka č. 1 Podala již Vaše obec (Váš svazek obcí) žádost o podporu projektu do programu LEADER (do MAS)

Většina, tj. 90 % z dotázaných obcí a svazků obcí z území MAS LAG Strakonicko podalo žádost o podporu svého projektu do programu LEADER. Mezi žadateli převažovali obce a svazky obcí, které doposud podali 2 nebo 3 projekty.

Z toho je vidět, že veřejná správa na celém území této MAS ví o její existenci a dotačních možnostech, které ji může nabídnout.

Otázka č. 2 Pokud ano, získali jste potřebné finanční prostředky?

Podle odpovědí jsem zjistila, že 80 % obcí z tohoto zájmového území se svými projekty uspělo a získalo potřebné finanční prostředky. Pouze 20 % dotázaných dotaci nezískalo.

Otázka č. 3 Jaký projekt jste realizovali prostřednictvím MAS?

Mezi nejčastějšími realizovanými projekty byly podle pořadí četnosti:

- obecní bezdrátové rozhlas
- sportovní hřiště, zázemí pro sportovní aktivity
- kulturní památky
- mateřské školy
- veřejná prostranství
- komunikace
- osvětlení
- obnova vodních ploch
- oprava hasičské zbrojnice
- vybavení pro pořádání společenských akcí
- tržnice
- mikrobuse

Obce se nejvíce soustřeďují na zajištění možnosti zprostředkování informací občanů prostřednictvím bezdrátových rozhlasů, které mohou instalovat i ve svých vzdálenějších sídlech. Ale realizují i další projekty, které zajišťují kvalitu života na venkově. Inovativním projektem je nákup mikrobuse pro svazek obcí, který bude využíván kromě jiného i na přepravu dětí z regionu do venkovské školy.

Otázka č. 4 Chystáte se podat žádost ještě do konce roku 2013?

Naprostá většina (konkrétně 95 %) dotázaných obcí a svazků obcí se chystá podat žádost do konce roku 2013

Otázka č. 5 Pokud ano, uveďte na jaký projekt

Nejvíce obce a svazky obcí podávají žádost na:

- obnova a údržba veřejných budov
- obnova a údržba veřejných prostranství včetně techniky
- obnova a oprava komunikací
- úprava ploch pro veřejné služby
- oprava kapliček v obci
- výstavba víceúčelových hřišť

Otázka č. 6 Považujete rozdělování finančních prostředků přímo v regionu prostřednictvím MAS za přínos pro žadatele?

Všechny dotázané obce a svazky obcí se shodly, že považují za přínosné rozdělení finančních prostředků prostřednictvím MAS oproti státním dotacím, či dotacím EU, přerozdělovaných ministerstvy – potažmo fondy. Poukazují na to, že administrativní zátěž je však také značná.

MAS, díky úzké spolupráci s jednotlivými obcemi v rámci svého regionu, zná velmi dobře specifické problémy obcí, a proto může finanční prostředky rozdělovat na skutečně potřebné projekty. Rozdělování finančních prostředků je tak cílené, nikoliv náhodné.

Otázka č. 7 Myslíte si, že šance malé obce získat finanční prostředky v MAS je...

Možnosti odpovědí byly následující: vyšší než v jiných fondech EU; stejná jako v jiných fondech EU; menší než v jiných fondech EU.

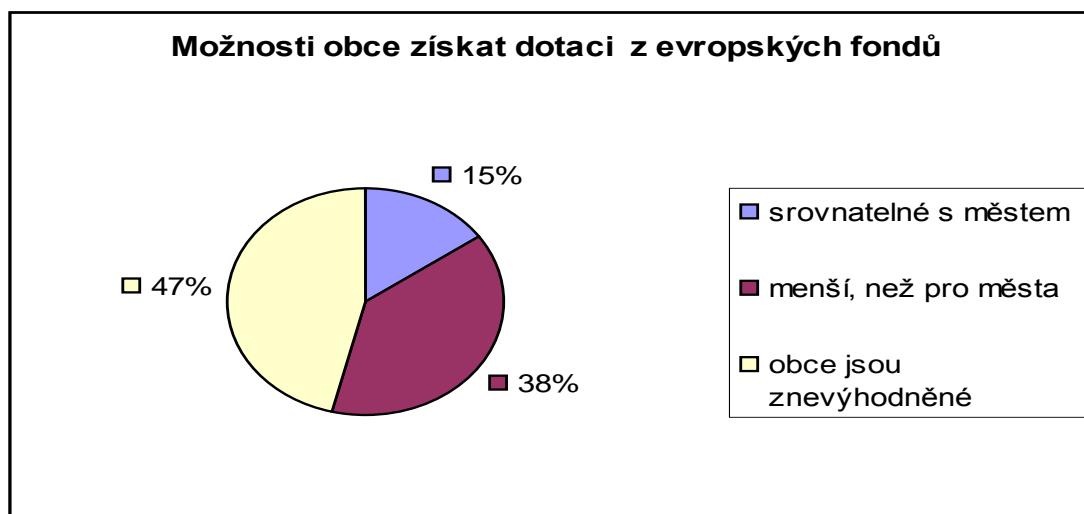
Na tuto otázku odpověděli všichni z dotázaných shodně, a to že šance malé obce získat finanční prostředky v MAS je vyšší než v jiných fondech.

Je to z důvodu, že jediné prostředky pro malé obce jsou alokovány v EAFRD především v III. A IV. ose obce o tyto prostředky mohou žádat prostřednictvím SZIF (větší projekty) nebo MAS (menší projekty). Vzhledem k tomu, že prostředků je velmi málo je šance obcí uspět v žádosti na SZIF mizivá v současné době téměř žádná, protože finanční prostředky jsou již téměř vyčerpány. Malým obcím (do 500 obyvatel) je na Strakonicku většina, v jiných programech žádat nemohou, a proto soustředí svou pozornost na MAS, které v každoročních alokacích pro obce finanční prostředky mají, a to až do r. 2013.

Otázka č. 8 Jsou podle Vás možnosti malé obce získat dotaci přímo z evropských fondů (mimo MAS)

Z následujícího grafu je patrné, že 47 % obcí tvrdí, že jsou znevýhodněné v možnostech čerpat dotace z evropských fondů, pro 38 % obcí jsou možnosti čerpat prostředky menší než pro města. A pro 15 % obcí je možnost získat dotace srovnatelná s městem.

Graf č. 17 Možnosti obce získat dotaci z evropských fondů

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Podle odpovědí je vidět skladba obcí podle velikostních kategorií na území MAS LAG Strakonicko. Srovnatelné podmínky s městy při čerpání evropských dotací mají pouze větší obce (nad 500 obyvatel) a města, kterých není na Strakonicku víc než 16 %. Proto si 15 % dotázaných obcí myslí, že má podmínky srovnatelné. Za znevýhodněné tyto podmínky oprávněně považují hlavně malé obce do 200 obyvatel.

Otázka č. 9 Byla pro Vás práce s podáním žádosti a administrativou projektu prostřednictvím MAS jednodušší než v jiných fondech EU, nebo stejná jako v jiných fondech EU?

Pro 90 % obcí a svazků obcí byla práce s podáním žádosti a administrativou projektu prostřednictvím MAS jednodušší než v jiných fondech EU. Pro 10 % obcí je stejná jako v jiných fondech. Obce a svazky považují za pozitivní možnost podávat projekty typu LEADER přímo MAS, protože zde najdou pomoc při administrativě a tím se jim realizace projektu ulehčí.

Otázka č. 10 Jak jste spokojeni s činností MAS ve Vašem LEADER regionu?

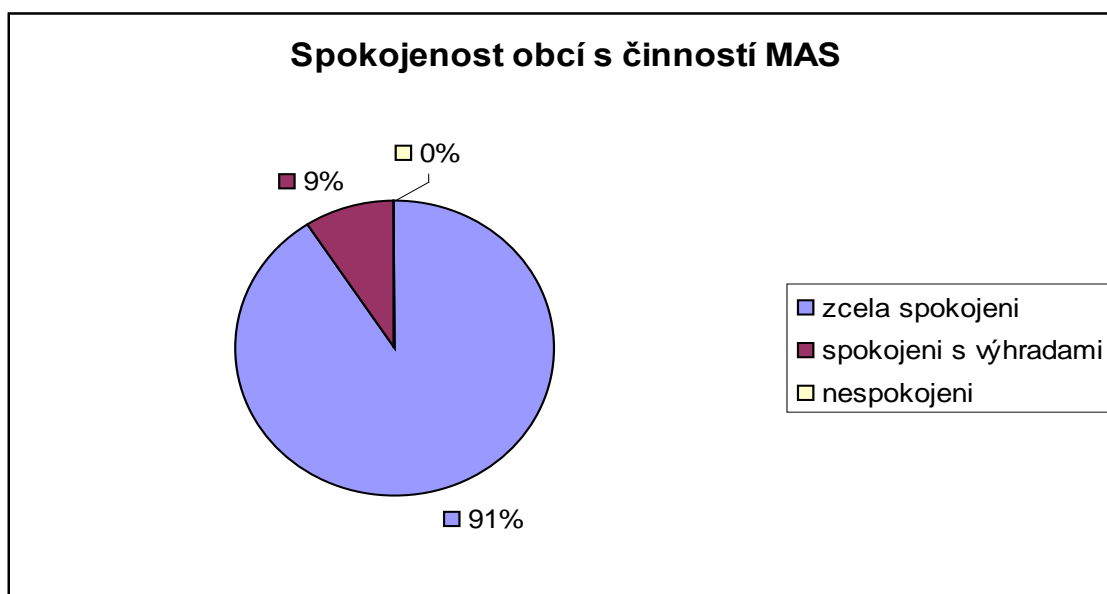
Z následujícího grafu je patrné, že 91 % obcí a svazků obcí je zcela spokojena s činností MAS v LEADER programu. Pouze 9 % obcí je spokojeno s výhradami, a to

např.: obce by rády čerpaly více finančních prostředků na své projekty, větší podpora výrobců, spolupráce se soukromým sektorem – rozvoj drobného podnikání.

Žádná z obcí, které odpověděly, nebyla nespokojená s činností MAS v LEADER regionu.

Důležité zjištění je, že strany veřejné správy na území MAS LAG Strakonicko neexistuje nespokojenost. Z toho je vidět, že MAS má s obcemi a svazky obcí dobré vztahy a přiměřený způsob komunikace, který vede k navazování bezproblémové partnerství. Z odpovědí obcí, které jsou spokojení s výhradami je též vidět, že obce v tomto území respektují multisektorové partnerství a zajímají se i procento podpory pro soukromý sektor.

Graf č. 18 Spokojenost obcí s činností MAS

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Otázka č. 11 V současné době rozdělují MAS pouze 5% z fondu EAFRD. Uvítali byste, aby v letech 2014 – 2020 bylo toto procento vyšší?

Všichni z dotázaných se shodli, že by uvítali vyšší procento dotací z fondu EAFRD. Stávajících 5 % považují za velmi málo a požadují procento vyšší, a to minimálně 20 %. Zajistit větší množství finančních prostředků nejen pro veřejnou správu, ale i pro ostatní sektory působící na venkově, je pro všechny MAS důležitým úkolem pro období

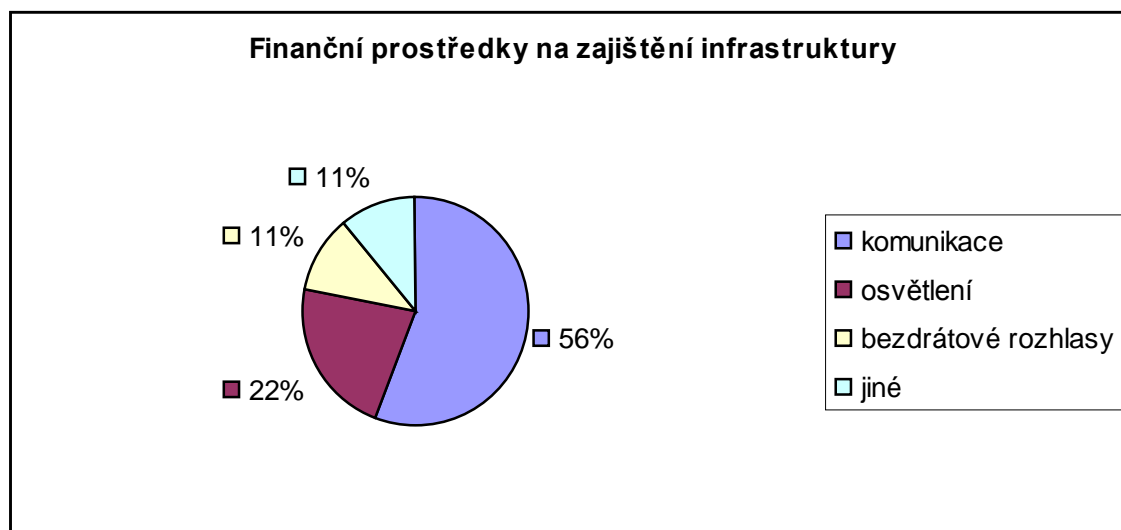
2014 – 2020, kdy skladba evropských fondů bude jiná. MAS se snaží, aby dostaly možnost čerpat i z jiných fondů, než EAFRD. Je to z důvodu, že tento fond, jak už má v názvu je určen pro zemědělce a rozvoj venkova v něm v ČR dostal jen okrajovou úlohu, a to i přesto že je jediným fondem, kde je možné pro žadatele z malých obcí dotaci získat.

Otázka č. 12 Na jaké projekty potřebujete peníze nejvíce?

Zajištění rekonstrukce budov a majetku obcí:

Z následujícího grafu je zřejmé, že obce potřebují nejvíce finančních prostředků na komunikace, dále pak na osvětlení. Jsou však potřebné prostředky také na bezdrátové rozhlas, obnovu historických spojení obcí, opravy a rekonstrukce stávajících vodovodních a kanalizačních sítí, výstavby protipovodňových opatření atd.

Graf č. 19 Finanční prostředky na zajištění infrastruktury

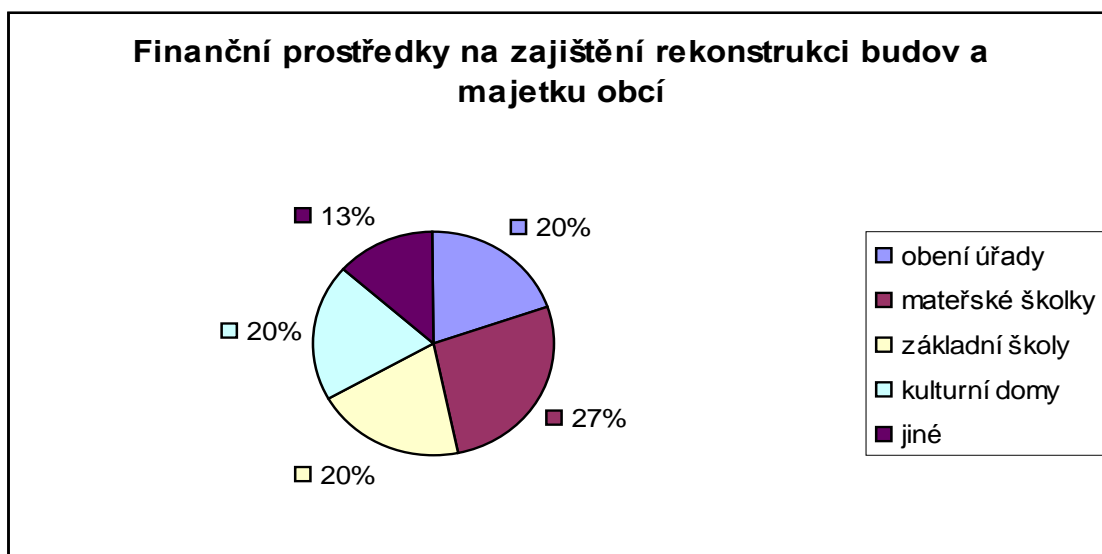

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Zajištění rekonstrukce budov a majetku obcí:

Finanční prostředky jsou potřebné také na zajištění rekonstrukce budov a majetku obcí. Nejvíce je potřeba oprava a údržba mateřských škol, základních škol a obecních úřadů. Dále pak je také důležité oprava např. budov občanské vybavenosti ve vlastnictví obce, hasičských zbrojnic, vodovodu, kanalizace, úpravy vody atd.

Graf č. 20 Finanční prostředky na zajištění rekonstrukce budov a majetku obcí

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Údržba a opravy památek:

Finanční prostředky vynaložené na zajištění veřejných prostranství a zeleně jsou důležité. Zejména pak na sportoviště, cyklostezky, naučné stezky a parky. Finanční prostředky je také důležité vynakládat např. na údržbu památných stromů, obnovu zeleně v obci atd.

Graf č. 21 Finanční prostředky na zajištění veřejných prostranství a zeleně

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Otázka č. 12 Máte zájem o to, aby MAS mohly přidělovat finanční prostředky i na neziskové činnosti v obci (kulturní akce, tiskoviny, soutěže, festivaly, činnost spolků a sdružení)?

Všichni z dotázaných se jednomyslně shodli na tom, že mají zájem o to, aby MAS mohly přidělovat prostředky i na neziskové činnosti, čili 100 % z dotázaných odpovědělo ano. Obce a svazky to považují za velmi přínosné.

Podpora společenského života v obcích je velice důležitá pro soudružnost jejich obyvatel. Neziskové činnosti jsou zatím podporovány jen okrajově z grantových prostředků kraje nebo jednotlivých nadací, o kterých mnohé obce ani nevědí. Ze svých vlastních rozpočtů obce přitom nejsou schopny tyto aktivity podporovat. Spolky a sdružení si proto většinou na jimi organizované akce shánějí finanční prostředky prostřednictvím sponzorů, kterých postupně ubývá. Hrozí tak podstatné omezení kulturního vyžití ve venkovských obcích.

Proto možnost podpory tzv. „měkkých“ projektů pro venkov v příštím období bude velmi potřebná.

Otázka č. 13 Myslíte si, že by větší šanci k získání dotace pro malé obce a tím k rozvoji území přispělo, kdyby MAS mohly rozdělovat část prostředků i z jiných EU fondů, než EAFRD (Evropský sociální fond, Fond regionálního rozvoje současný ROP, Fond životního prostředí aj.)?

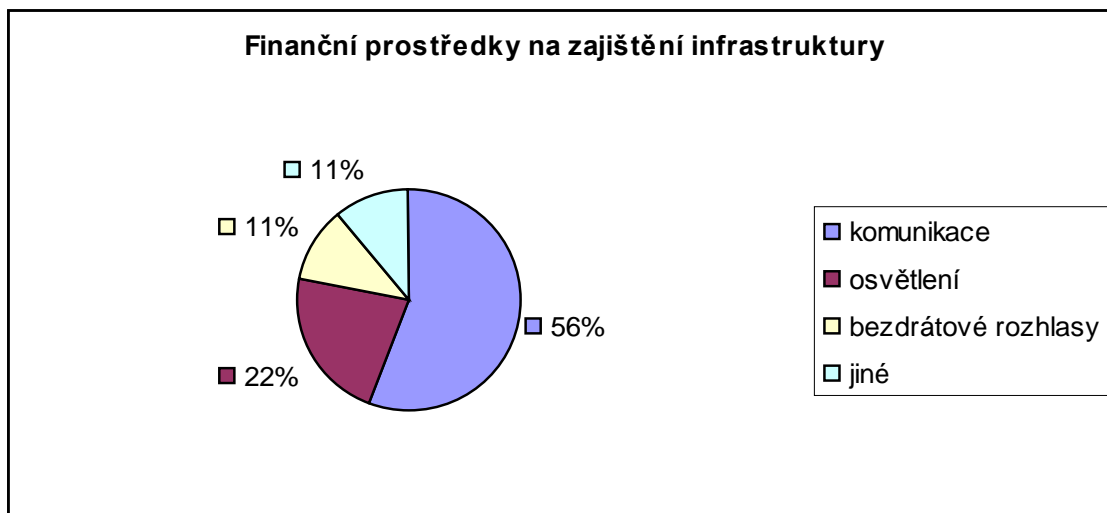
Opět se všechny obce a svazky obcí shodly na tom, že malé obce by měly větší možnosti získat dotace, kdyby MAS mohly rozdělovat část prostředků i z jiných fondů EU. MAS tuto situaci znají a snaží se připravit takové podmínky, které by jim možnost čerpání z jiných fondů umožnily. Informace lze získat prostřednictvím dokumentů NS MAS ČR Národní strategický plán LEADER 2014+ a Komunitně vedený místní rozvoj v praxi České republiky (www.namascr.cz).

Otázka č. 14 Na jaké projekty potřebujete peníze nejvíce? (zaškrtnout můžete i více možností)

Zajištění rekonstrukce budov a majetku obcí:

Z následujícího grafu je zřejmé, že obce potřebují nejvíce finančních prostředků na komunikace, dále pak na osvětlení. Jsou však potřebné prostředky také na bezdrátové rozhlasové, obnovu historických spojení obcí, opravy a rekonstrukce stávajících vodovodních a kanalizačních sítí, výstavby protipovodňových opatření atd.

Graf č. 22 Finanční prostředky na zajištění infrastruktury

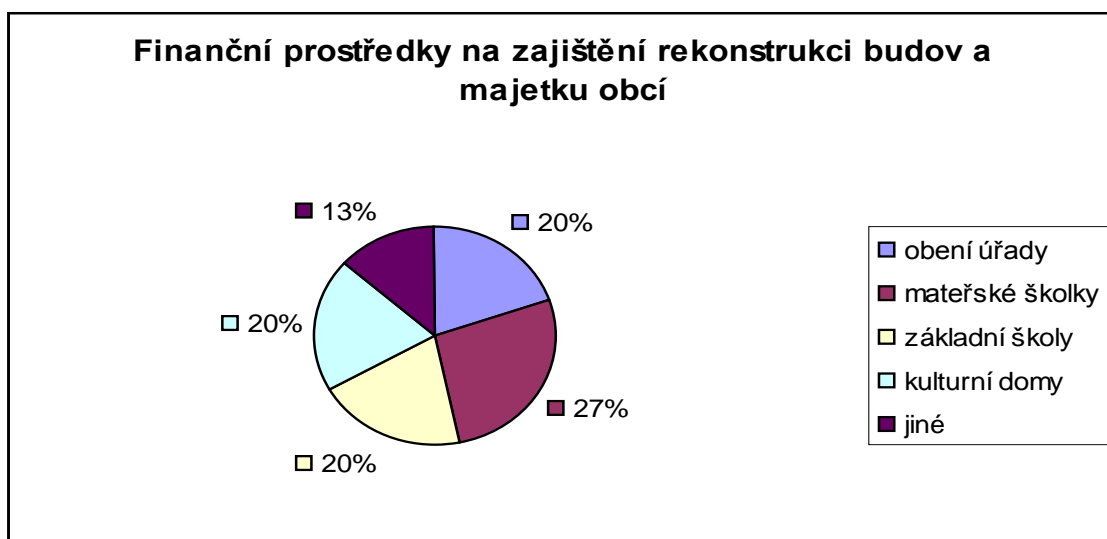

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Zajištění rekonstrukce budov a majetku obcí:

Finanční prostředky jsou potřebné také na zajištění rekonstrukce budov a majetku obcí. Nejvíce je potřeba oprava a údržba mateřských škol, základních škol a obecních úřadů. Dále pak je také důležité oprava např. budov občanské vybavenosti ve vlastnictví obce, hasičských zbrojnic, vodovodu, kanalizace, úpravy vody atd.

Graf č. 23 Finanční prostředky na zajištění rekonstrukce budov a majetku obcí

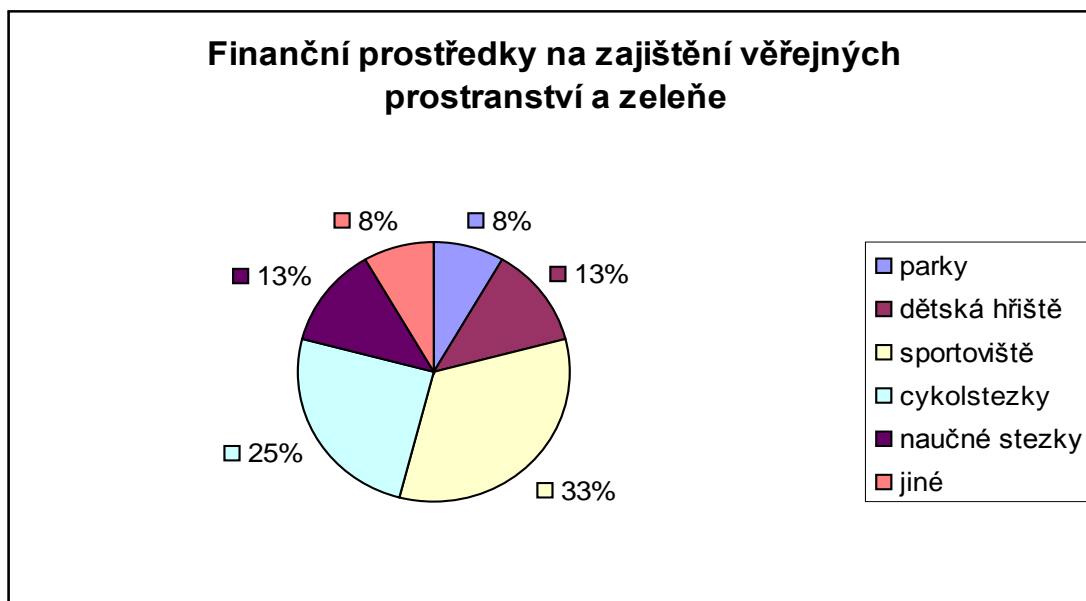

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

Údržba a opravy památek:

Finanční prostředky vynaložené na zajištění veřejných prostranství a zeleně jsou důležité. Zejména pak na sportoviště, cyklostezky, naučné stezky a parky. Finanční prostředky je také důležité vynakládat např. na údržbu památných stromů, obnovu zeleně v obci atd.

Graf č. 24 Finanční prostředky na zajištění veřejných prostranství a zeleně

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření

4.6 Nové projektovací období „Strategie Evropa 2020“

Strategie Evropa 2020 nahrazuje tzv. Lisabonskou smlouvu, která vypršela rokem 2010. Představuje hlavní hospodářskou reformní agendu Evropské Unie s výhledem do roku 2020.

Cílem Strategie je dosažení takového hospodářského růstu, jenž bude založen na principech znalostní ekonomiky, bude udržitelný a bude podporovat začleňování, a to jak sociální tak územní.

Mezi cíle Strategie je vyzdvíženo pět hlavních cílů, které byly ustanoveny pro EU jako celek. Členské státy EU si na základě hlavních cílů Strategie stanovily analogické cíle národní a na své úrovni implementovaly politiky a nástroje nutné k naplnění těchto cílů.

Hlavní cíle Strategie jsou:

- Zaměstnanost

Úsilí o dosažení 75% zaměstnanosti žen a mužů ve věku od 20 do 64 let.

- Investice do výzkumu a vývoje

Zlepšení podmínek pro výzkum a vývoj, zejména s cílem zajistit, aby veřejné a soukromé investice v tomto odvětví dosáhly v úhrnu 3% HDP.

- Zvyšování energetické účinnosti

Snížení emisí skleníkových plynů o 20 % oproti úrovním roku 1990 a zvýšení podílu energie z obnovitelných zdrojů v konečné spotřebě energie na 20 % a posun ke zvýšení energetické účinnosti o 20 %.

- Vzdělání

Zlepšení úrovně vzdělání zejména snahou snížit míru předčasného ukončování školní docházky pod 10 % a zvýšit podíl osob ve věku 30-34 let s dokončeným terciárním nebo srovnatelným vzděláním na nejméně 40 %.

- Sociální začleňování a snižování chudoby

Podpora sociálního začlenění, zejména prostřednictvím snižování chudoby, a to snahou snížit počet lidí ohrožených chudobou nebo vyloučením nejméně o 20 milionů.

4.6.1 Česká republika v novém projektovacím období

V následujícím období by se měl opět klást silný důraz na investice a intervence do sociální oblasti, především prostřednictvím řešení sociálních problémů skrze aktivní vzdělávací přístup a uplatnění se na trhu práce. Evropský sociální fond má tak být doplněn Evropským fondem pro přizpůsobení se globalizaci a zcela novou programovou iniciativou – Programem pro sociální změnu a inovaci, jehož smyslem je napomáhat občanům lépe se vyrovnávat s novými výzvami při nalézání adekvátní pozice a uplatnění na trhu práce.

Kohezní politika by měla vedle naplňování své základní role, kterou je překonávání výrazných sociálněekonomických a teritoriálních rozdílů mezi členskými státy a jejich regiony, současně obsahovat dynamický rozvojový prvek přispívající ke zvyšování prosperity EU jako celku. Kohezní politika bude klást silný důraz na růst a konkurenceschopnost.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR představilo návrh Národních rozvojových priorit ČR pro budoucí kohezní politiku po roce 2013, které se s největší pravděpodobností stane základem pro tematické zaměření evropských prostředků ze strukturálních fondů, ze kterých budou spolufinancovány projekty v novém programovacím období po roce 2014.

4.6.2 Národní strategický plán LEADER 2014+

Metoda LEADER by podle Národní sítě Místních akčních skupin České republiky (NS MAS) mohla být účinným nástrojem rozvoje venkova i po roce 2014. NS MAS zpracovala v lednu 2011 strategický poziční dokument s názvem „Národní strategický plán LEADER 2014+“, ten slouží jako příprava pro politiku rozvoje venkova v rámci nového projektovacího období 2014 – 2020 metodou LEADER

Tento strategický plán byl již předložen jak DG Agri, tak Evropské komisi. Obě tyto instituce považují návrh NS MAS ČR za realizovatelný a v současné době je potřeba je prosadit u národních ministerstvech.

Problém místní akční skupiny je, že postrádají kompletní funkční národní strategii pro venkov. Jako příčinu tohoto stavu spatřují v tom, že

- venkov nemá vlastní kompetentní ministerstvo,
- příliš centralizované rozhodování o programech rozvoje venkova bez zapojení místních autorit.

Na národní úrovni dochází k nespravedlivému rozdělování, hlavně daní. Tím má venkov nedostatek finančních prostředků ke spolufinancování projektů a špatnou politikou podpory podnikání není možné dostatečně čerpat zdroje na rozvoj malých a středních podniků a tím vytváření pracovních míst na venkově.

Cíle NS MAS v rámci „Strategie Evropa 2020“:

- zlepšit zacílení využívání zdrojů pro rozvoj venkova,
- zvýšit efektivitu používaných metod,
- rovné příležitosti pro různé typy příjemců,
- integrace témat, synergie záměrů,
- více inovací a lepší řešení pro moderní venkov,
- podíl na úsilí za konkurenceschopnou Evropu,
- rovnoprávný přístup ke vzdělávání a rozvoji talentů.

Výše uvedených cílů MAS lze dosáhnout prostřednictvím metody LEADER. A to konkrétně tak, že kancelář MAS musí sloužit nejen jako rozvojová jednotka, ale také jako koncová výkonná jednotka programů. Důležitou roli hrají také rozhodovací a kontrolní úkoly volených orgánů.

Návrh financování MAS pro následující projektové období 2014 – 2020 je následující:

- 50 % budoucího PRV do II. pilíře rozvoje venkova, tj. přibližně 40 mld. Kč.
- 10 – 25 % ostatních programů s vazbou na venkov
- celkem 105 mld. Kč. pro 57 % obyvatel Česka
- projekty do 5 až 10 mil. Kč.
- 100 mil. Kč ročně pro každou ze 150 MAS v ČR.

Prioritní tematické osy integrované politiky venkova jsou následující:

- Člověk a společnost na venkově - sociální politika, vzdělávání, zdravotnictví
- Ekonomika venkova - malé a střední podnikání, zemědělství, pracovní síla
- Rozvoj území venkova - infrastruktura, vybavenost, bydlení, plánování
- Venkovská krajina, přírodní a kulturní dědictví
- Veřejná správa a efektivní, stabilní a bezpečná společnost

5 Diskuze a doporučení

Před zahájením vlastního výzkumu byly stanoveny hypotézy, které měly být potvrzeny či vyvráceny.

Hypotéza 1: Metoda LEADER je důležitá pro úspěšný rozvoj rozdílných venkovských regionů.

Cílem metody LEADER je vyplňování mezery mezi jednotlivými fondy EU k zajištění dokonalejšího způsobu odstraňování regionálních disparit. Prostřednictvím Strategických plánů LEADER (SPL) MAS určují, jaké projekty jsou potřebné právě pro jejich území. V případě, že jejich SPL je vybráno k podpoře EU, mohou správným výběrem projektů výrazně zkvalitnit podmínky k životu na svém zájmovém území.

Provedla jsem nejprve průzkum MAS v celé ČR, abych zjistila, kolik jich pracuje metodou LEADER a jak. Průzkum byl statistický, jenž doložil, kolik MAS v ČR existuje, kolik jich má možnost realizovat svůj strategický plán LEADER a kolik jich musí hledat prostředky jiným způsobem. Na doplnění informací bylo určeno dotazníkové šetření, prostřednictvím kterého jsem zjistila, že i MAS bez podpořeného SPL mohou pracovat metodou LEADER a jsou tak pro své území přínosem.

Projekty vybírané MAS vždy řeší typické problémy dotyčného regionu. Metoda jako taková umožňuje, aby se každé území jednotlivých MAS mohlo rozvíjet podle svých potřeb. Proto má svůj individuální strategický plán LEADER (SPL). Významným faktorem pro zvýšení účinku rozvoje venkova je tzv. přístup „zdola nahoru“, tj. problémy si identifikují občané a organizace přímo v regionu, připravují si sami řešení, které pak mohou realizovat prostřednictvím SPL příslušné MAS.

Všechny tyto získané informace potvrdily hypotézu, že metoda LEADER je pro úspěšný rozvoj regionu důležitá, protože žádný další z evropských fondů nedává možnost vybírat projekty tak, aby jejich realizace byla cílenou podporou rozvoje regionu a aby se výsledky projektu kumulovaly. Výběr takových projektů je možný jen na základě dobré znalosti území a jeho potřeb, kterou může mít jen organizace působící v místě, a to je v tomto případě MAS.

Podle zprávy účetního dvora není důsledně přístup „zdola nahoru“ praktikován. V některých státech, mezi které patří i ČR, současné podmínky pro LEADER neumožňují dostatečně využít tuto metodu, protože je prostřednictvím Pravidel nebo CZnace omezována realizace skutečně inovativních projektů, velmi důležitých pro venkovské regiony.

Z těchto důvodů bych doporučila, aby byla řídicími orgány více respektována metoda „zdola nahoru“, a to při přípravě podmínek pro MAS v dalším projektovacím období. Pokud se má využít dokonale všech předností metody LEADER, je nutné při tvorbě Pravidel vycházet z potřeb jednotlivých území a ty je možné zjistit pouze v předchozí diskuzi přímo se zástupci MAS. Pouze pak bude skutečně možné realizovat rozvoj v rozdílných regionech bez problémů a rovnoměrně.

Hypotéza 2: Metoda LEADER je využitelná pro všechny oblasti rozvoje venkova.

Víme z teorie, že MAS musí podle daných podmínek dodržovat paritní zastoupení jednotlivých sektorů ve své členské základně a zároveň klást důraz na to, aby rozdělení finančních prostředků mezi sektory bylo úměrné.

Dotazníkovým šetřením se potvrdilo, že MAS dotují rozvoj jednotlivých sektorů na venkově téměř rovnoměrně. Zjistila jsem, že MAS se při rozdělování prostředků z PRV od rovnoměrné alokace uchylují pouze nepatrně (viz graf č. 10). Na každém území MAS mohou být podmínky pro jednotlivé sektory různé. Jedná se o oblasti geografické, kulturní, sociální, ekonomické atd. Aby byl zajištěn rovnovážný rozvoj území MAS, je důležité, aby byly ve své činnosti podporovány všechny sektory, protože realizace jejich projektů se vzájemně prolíná a často vytváří přidanou hodnotu nad rámec indikátorů realizovaných projektů. Ukazuje se, že MAS na tomto principu pracují.

Místní akční skupiny zasahují do různých sfér života, ať už například do podnikání, kultury, životního prostředí, volného času... Jsou schopné působit ve všech oblastech.

Průzkum potvrzuje hypotézu, že tato metoda je využitelná pro všechny oblasti venkova.

Dotazníkovým průzkumem jsem zjistila, že téměř ve všech MAS převyšuje poprávka po dotací jejich nabídku. Výhodou metody LEADER je, že působí mezisektorově, tzn.

že postihuje problémy veřejné správy, podnikatelů a neziskových organizací. Tím může podpořit rozvoj venkova komplexně. Bohužel finanční prostředky, které MAS získávají z osy IV PRV, jsou nedostačující.

Proto doporučuji, aby tato metoda byla používaná všemi strukturálními fondy a místním akčním skupinám bylo umožněno čerpat ze všech dostupných opatření EAFRD a SF.

6 Závěr

Diplomová práce je zaměřena na místní akční skupiny a jejich vliv na rozvoj venkova. Hlavním cílem této diplomové práce je srovnání dosavadních způsobů práce v rozvoji venkova s metodou LEADER.

Po r. 1989 se začal rozvíjet venkov prostřednictvím Programu obnovy venkova (POV). Tento program rozvoje byl podporován ze státního rozpočtu a v současné době jsou na ně získávány prostředky i z rozpočtu krajů. Program je však určen pouze pro veřejnou správu a ne pro žadatele z dalších sektorů (z neziskové a podnikatelské sféry). Přínosem aktivistů ze Spolku pro obnovu venkova před vstupem do EU bylo zajištění přípravy na metodu LEADER.

Program LEADER znamená svobodnou volbu pro region. Jeho nositelem jsou místní akční skupiny. MAS jsou neziskové organizace, založené na principu partnerství a spolupráce veřejného, soukromého a neziskového sektoru na místní úrovni. Pomocí programu LEADER a dalších dotací získávají pro svůj region finanční prostředky.

V rámci této diplomové práce jsem formulovala dvě hypotézy, které byly prostřednictvím dotazníků zaslaných místním akčním skupinám potvrzeny. Provedla jsem i srovnání vybraných MAS a přesvědčila se o účinnosti práce metodou LEADER. Zjistila jsem také, že tato metoda se nemohla podle potřeb rozvíjet, protože tomu bránily alokační, legislativní a metodické podmínky. Pro nedostatek finančních prostředků mohlo být vybráno pouze 112 MAS. Je pozitivní, že i MAS, které prostředky pro SPL nezískaly, se také snažily pracovat metodou LEADER, aby si i jejich území tuto práci osvojilo. Prostředky získávaly na svou činnost různými způsoby (viz dotazníkové šetření) včetně realizace projektů Spolupráce. Nedostatek finančních prostředků byl způsoben velmi nízkou alokací peněz z EU na osu IV LEADER (pouhých 5 % z PRV). Státy EU, které začínaly s metodou LEADER o 2 – 3 projektovací období dříve, pro metodu LEADER vyhradily 15 i více procent. Např. Finsko vůbec neprovádí výběr MAS. Všechny MAS, které splňují podmínky, získávají prostředky pro realizaci svých strategických plánů. Z toho důvodu celé Finsko pokrývá území MAS zajišťující rozvoj venkova i spolupráci s městskými

aglomeracemi. I české MAS usilují o to, aby od r. 2014 byly podpořeny všechny MAS splňující podmínky metody LEADER.

Důležitost role místních akčních skupin v rozvoji regionů je nezpochybnitelná. Jednotlivé MAS znají dobře svá území a přesně vědí, co lidé potřebují. Každý region je jiný a má jiné potřeby. A právě MAS se snaží tyto potřeby postihnout. Jejich cílem je podporovat rozvoj regionů a lidských zdrojů prostřednictvím spolupráce s jinými neziskovými organizacemi, podnikateli, obcemi a ostatními místními skupinami.

Na základě získaných informací jsem přesvědčena, že místní akční skupiny vytvářejí perspektivní strukturu, která se může stát v dalším programovacím období pro rozvoj venkova stěžejní. V současné době se snaží o 100% pokrytí venkovského území ČR metodou LEADER a rozšířit tak značně své působení. Mezi sebou vytvářejí sítě, které jim umožňují předávání know how a příklady dobré praxe (networking). Od doby, kdy bylo vybráno prvních deset místních akčních skupin, které získaly na období 2004 - 2006 možnost čerpat finanční prostředky prostřednictvím programu LEADER+ z Operačního programu „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“, prošly MAS v ČR značným vývojem. Zařadily se mezi nejlepší MAS v EU.

Metoda LEADER by podle Národní sítě Místních akčních skupin České republiky (NS MAS) mohla být účinným nástrojem rozvoje venkova i po roce 2014. NS MAS zpracovala v lednu 2011 strategický poziční dokument s názvem „Národní strategický plán LEADER 2014+“, který slouží jako příprava pro politiku rozvoje venkova v rámci nového projektovacího období 2014 – 2020. V současné době, podle informací z NS MAS ČR, připravují české MAS další dokument, jenž by měl sloužit ke konkrétní situaci rozvoje venkova v novém programovacím období v EU 2014+. Dokument je dostupný pod názvem „Komunitně vedený rozvoj venkova“ na stránkách www.nsmas.cz. Oba dokumenty byly projednány v evropských strukturách a NS MAS ČR za ně získala pochvalu. Staly se podkladem pro vyjednávání nových podmínek a věřím, že díky tomu získá metoda LEADER pro nové období lepší postavení a příležitost využít všech svých možností k rozvoji venkova, a to především v ČR.

Tím by se absorpční kapacita venkovských území značně zvýšila a zajistila by se tak potřebná kvalita života na venkově, aby se venkov mohl stát vyhledávaným nejen pro rekreaci, ale i pro trvalé bydlení mladých rodin a zároveň zajistil potravinovou soběstačnost a kvalitu nám všem.

7 Summary

This thesis focuses mainly on local action groups and their impact on rural development. The chief aim of this work is to compare existing working methods in rural development with the LEADER method.

Prior to the research itself, a number of hypotheses were laid down for the research to confirm or disprove.

Hypothesis no. 1: My research has ascertained the ways in which local action groups work. Each local group can provide strategic plan designed to fit the needs of their municipality. Local action groups know their territories well and know exactly what the local people need.

Hypothesis no. 2: The advantage of the LEADER method is that it takes into account the problems of the public sector, entrepreneurs and non-profit organisations, and therefore it can provide a comprehensive support of the development of the region. The method is used for all rural areas. Financial resources that local action groups receive from axis IV of the Rural Development Programme are insufficient.

Based on the information gathered I am convinced that local action groups offer good prospects for rural development.

The group is aware of the situation in the region and capable of obtaining necessary financial resources. Its goal is to support the development of the region and human resources through cooperation with other local non-profit organizations, entrepreneurs, municipalities and their authorities.

I recommend that ruling organisations should respect the „bottom-up“ method more. The current state of affairs often does not enable approval of projects crucial for the region. It is important that local action groups are allowed to draw funding from all structural funds.

Key words:

Local action groups (LAG), LEADER Programme, Rural Development Programm

8 Seznam použité literatury

IDZIAK, Waclav. *O obnově venkova*. Královohoradecký kraj : [s.n.], 2010. 142 s.

WADE, Philip a RINNE Petri. Průvodce programem LEADER založený na zkušenostech z Finska, Irska a České republiky. Brno, 2011. ISBN 978-80-83718-20-1.

MAJEROVÁ, Věra, et al. *Český venkova 2008 : Proměny venkova*. Praha : Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2009. 188 s. ISBN 978-80-213-1991-0.

KARASOVÁ, Jiřina; NETÍK, Jiří . Šance pro venkov-možnosti čerpání ve venkovských oblastech ze Strukturálních fondů EU. In . . České Budějovice : [s.n.], 2007. s. 32.

ŠKRABAL, Ivo, Svatava NUNVÁŘOVÁ, Josef NOVÁK a Viktor TŘEBÍCKÝ. Metodika zavádění managementu rozvoje mikroregionů. Přerov, 2006. ISBN 80-86902-39-0.

Zemědělství a rozvoj venkova-Evropská komise [online]. 2011 [cit. 2011-11-26]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/agriculture/index_cs.htm>.

HRABÁNKOVÁ, Magdalena, et al. *Identifikace sociálně-ekonomických podmínek rozvoje horských a podhorských oblastí*. Brno : Akademické nakladatelství CERM, s. r. o., 2009. 218 s. ISBN 978-80-7204-581-5.

HRABÁNKOVÁ, Magdalena, et al. *Přístupy k harmonizaci evropského modelu zemědělství na podmínky regionů ČR*. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2008. 238 s. ISBN 978-80-7394-133-8.

HRABÁNKOVÁ, Magdalena; BOHÁČKOVÁ, Ivana. *Strukturální podpory v rámci politiky soudržnosti na období 2000 - 2013 : 2. přepracované vydání*. Praha : Ústav zemědělských a potravinářských informací, 2007. 50 s. ISBN 978-80-7271-187-1.
80

HRABÁNKOVÁ, Magdalena; BOHÁČKOVÁ, Ivana; ŘEHOŘ, Petr. *Rozvoj lidských zdrojů ve venkovském prostoru ČR*. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2007. 191 s. ISBN 80-86284-66-2.

PĚLUCHA, Martin a kol. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007 - 2013 v kontextu reformy SZP EU*. Praha : IREAS, Institut pro strukturální politiku, o. p. s.,

2006. 162 s. ISBN 80-86684-42-3.

STEJSKAL, Jan; KOVÁRNÍK, Jaroslav. *Regionální politika a její nástroje*. Praha : Portál, s. r. o., Praha, 2009. 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.

RENÖCKL, Helmut; MACHULA, Tomáš. *Region budoucnosti jižní Čechy - střední Evropa : Dimenze lidsky důstojného regionálního rozvoje*. České Budějovice : Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 2004. 309 s. ISBN 80-7040-665-8.

FEDOROVÁ, Lenka. *The effectiveness and Limits of EU Conditionality: The Effectiveness and Limits of EU Conditionality: Changing Domestic Policies in Slovakia*. Bratislava, 2011. ISBN 978-3-643-11046-6.

RUBEN, R., J. PENDER a A. KUYVENHOVEN. *Sustainable Poverty Reduction in Less-favoured Areas*. CAB international, 2007. ISBN 9781845932770.

KŘIŠŤANOVÁ, Milena. *Současná role místních akčních skupin na rozvoji regionu*. České Budějovice, 2011. Diplomová práce. Jihočeská univerzita. Vedoucí práce Ing.Kamil Pícha, Ph.D

KREJČOVÁ, Pavlína. *Podpora rozvoje venkova prostřednictvím fondu EAFRD v regionu Strakonice*. České Budějovice, 2011. Diplomová práce. Jihočeská univerzita. Vedoucí práce Ing. Petra Pártlová, Ph.D.

LEADER budoucnost venkova 2009 - Jihočeský kraj. 2009. vyd. Praha. ISBN 9788070848791.

Regionální značky. *Portál o Regionálním značení výrobků a služeb* [online]. 2010 [cit. 2012-03-18]. Dostupné z: <http://www.regionalni-znacky.cz/>

Vize rozvoje venkova [online]. 2012 [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: http://geography.cz/wp-content/uploads/2012/02/NS-MAS-CR_VENKOV-Winter.pdf

Společná zemědělská politika Evropské unie. [online]. 1997-2011[cit. 2012-04-07]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/spolecna-zemedelska-politika-evropske/1000521/4234/>

The review of the Less Favoured Areas Scheme. Parliamentary Copyright House of Lords, 2009. ISBN 9780108444357

Charakteristika okresu Strakonice. In: ČSÚ [online]. České Budějovice, 2011 [cit. 2012-03-14]. Dostupné z: http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_st

Vláda ČR [online]. 2009-2012 [cit. 2012-03-25]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/cr/eu-2020-a-cr-78696/>

LEADER+. [online]. 2011 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/rur/leaderplus/index_en.htm

Zemědělství a rozvoj venkova. [online]. 2010 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/rur/leaderplus/index_en.htm

Portál eAGRI : resortní portál Ministerstva zemědělství [online]. [cit. 2010-07-12].
Struktura dotačních zdrojů.)

Místní akční skupina - Partnerství pro život. [online]. 2012 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://www.maspartnerstvi.cz/leader-zakladni-informace/>

Fondy Evropské unie. [online]. 2012 [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Informace-o-fondech-EU>

Společná zemědělská politika Evropské unie. [online]. 1997-2011 [cit. 2012-04-07].
Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/spolecna-zemedelska-politika-evropske/1000521/4234/>

Vývoj venkova. [online]. 2009 [cit. 2012-04-07]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/odbor/reforma/perlin.pdf>

Charakteristika okresu Strakonice. In: ČSÚ [online]. České Budějovice, 2011 [cit. 2012-03-14]. Dostupné z: http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_st

MAS CHANCE IN NATURE. *CHANCE IN NATURE Local action group* [online]. 2008 - 2010 [cit. 2011-04-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.chanceinnature.cz/>>.

9 Seznam map, obrázků, grafů a tabulek

Mapy

Mapa č. 1 Jihočeský kraj

Mapa č. 2 Rozložení MAS v České republice

Obrázky

Obrázek č. 1 Regionální značení v ČR

Obrázek č. 2 PRÁCHEŇSKO regionální produkt

Grafy

Graf č. 1 Podíl projektů spolupráce na zisku

Graf č. 2 Podíl MAS na čerpání projektů Spolupráce v Jihočeském kraji

Graf č. 3 Získávání finančních prostředků na činnosti MAS

Graf č. 4 MAS realizující projekt SPL

Graf č. 5 MAS realizující projekty z jiných fondů

Graf č. 6 Počet vyhlášených výzev v projektovacím období 2007 - 2013

Graf č.7 Podpora neziskových organizací ze SPL (%)

Graf č.7 Podpora neziskových organizací ze SPL (%)

Graf č. 8 Podpora zemědělských podnikatelů ze SPL

Graf č. 9 Podpora nezemědělských podnikatelů ze SPL

Graf č. 10 Finanční podpora MAS ze SPL

Graf č. 11 Finančně nejnáročnější projekty

Graf č. 12 Sektory, které podávají nejvíce inovativních projektů

Graf č. 13 Finanční prostředky na zajištění veřejného prostranství a zeleně

Graf č. 14 Finanční prostředky na zajištění rekonstrukci budov a majetku

Graf č. 15 Finanční prostředky na zajištění údržby a opravy památek

Graf č. 16 Finanční prostředky na zajištění infrastruktury

Graf č. 17 Možnosti obce získat dotaci z evropských fondů

Graf č. 18 Spokojenost obcí s činností MAS

Graf č. 19 Finanční prostředky na zajištění infrastruktury

Graf č. 20 Finanční prostředky na zajištění rekonstrukce budov a majetku obcí

Graf č. 21 Finanční prostředky na zajištění veřejných prostranství a zeleně

Graf č. 22 Finanční prostředky na zajištění infrastruktury

Graf č. 23 Finanční prostředky na zajištění rekonstrukce budov a majetku obcí

Graf č. 24 Finanční prostředky na zajištění veřejných prostranství a zeleně

Tabulky

Tabulka č. 1 LEADER Jihočeského kraje I. kolo

Tabulka č. 2 LEADER Jihočeského kraje 2007-2013 II. kolo

Tabulka č. 3 Přínos MAS nevybraných k realizaci SPL

Tabulka č. 4 Přínos MAS realizující plán LEADER (SPL)

Tabulka č. 5 Schválené projekty Spolupráce MAS Jihočeského kraje za období 2008 – 2012

Tabulka č. 6 Přínos MAS na okresu Strakonice

Tabulka č.7 Počet vyhlášených výzev v projektovacím období 2007 – 2013 (v %)

Tabulka č. 8 Podané projekty

10 Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník pro MAS

Příloha 2: Dotazník pro obce a svazky obcí

Dotazník pro MAS

Uveďte prosím název Vaší MAS

- 1) Je to MAS vybraná k realizaci SPL jako: (označte X)
 - MAS 48
 - MAS 32
 - MAS 32+
 - není vybraná

Otázky pro nevybrané MAS

- 2) Odkud získáváte finanční prostředky na udržení činnosti MAS? (označte X)
 - členské příspěvky
 - dary právnických osob
 - příspěvky obcí
 - dotace kraje
 - jiné
- 3) Na jakou činnost se zaměřuje Vaše MAS?
.....

Otázky pro vybrané i nevybrané MAS

- 4) Realizujete projekty spolupráce? (označte X)
 - ano
 - ne
- 5) Pokud ano, vyjmenujte a uveďte téma projektu:
.....
- 6) Realizujete projekty z jiných fondů EU? (označte X)
 - ano

ne

7) Pokud ano, uveďte, ze kterých a za jakým účelem:

.....

8) Přípravuje Vaše MAS strategii pro nové plánovací období 2014 – 2020?
(označte X)

pro čerpání prostředků z PRV (EAFRD)

pro čerpání prostředků i z ostatních fondů EU

9) Myslíte si, že by bylo vhodné rozdělovat prostřednictvím MAS přímo v regionu část finančních prostředků ze všech strukturálních fondů EU ?

ano - zdůvodněte:

ne - zdůvodněte:

10) Požadujete, aby v příštím projektovacím období bylo možné čerpat prostředky i na neziskové aktivity obcí a zájmových organizací (Živý venkov)?

ano - zdůvodněte:

ne - zdůvodněte:

Otázky pro vybrané MAS

11) Vaše MAS realizuje SPL - kolik výzev jste v projektovacím období 2007-2013 dosud vyhlásili?

uveďte počet výzev:

12) Který sektor je nejčastějším žadatelem – očísľujte 1, 2, 3, 4 (1= nejčastější žadatel)

veřejný sektor (obce, svazky obcí)

neziskový sektor

podnikatelský sektor zemědělský

podnikatelský sektor nezemědělský

13) Jak jste podpořili neziskové organizace ze SPL?

14) Jak jste podpořili veřejný sektor ze SPL?

15) Jak jste podpořili zemědělské podnikatele ze SPL?

16) Jak jste podpořili nezemědělské podnikatele ze SPL ?

17) Ze kterého sektoru jsou projekty finančně nejnáročnější? (označte X)

- veřejný sektor (obce, svazky obcí)
- neziskový sektor
- podnikatelský sektor zemědělský
- podnikatelský sektor nezemědělský

18) Pro který sektor se Vám finančních prostředků nedostává nejvíce (je největší převis nevybraných projektů) ? (označte X)

- veřejný sektor (obce, svazky obcí)
- neziskový sektor
- podnikatelský sektor zemědělský
- podnikatelský sektor nezemědělský

19) Který sektor podává nejvíce inovativních projektů? (označte X)

- veřejný sektor (obce, svazky obcí)
- neziskový sektor
- podnikatelský sektor zemědělský
- podnikatelský sektor nezemědělský

20) Na jaké projekty nejčastěji žádají prostředky obce? (označte X)

- zajištění infrastruktury:
 - komunikace
 - osvětlení
 - bezdrátové rozhlas
 - jiné (uved'te)
- rekonstrukci budov a majetku obcí:

- obecní úřady
- mateřské školy
- základní školy
- školní jídelny
- kulturní domy
- jiné (uved'te)
- údržbu a opravy památek:
 - kaple
 - muzea
 - pomníky
 - jiné (uved'te)
- veřejná prostranství a zeleň:
 - parky
 - dětská hřiště
 - sportoviště
 - cyklostezky
 - naučné stezky
 - jiné (uved'te)

Příloha 2 Dotazník pro obce a svazky obcí

Dotazník pro obce a svazky obcí

Uved'te prosím název Vaší obce (svazku obcí)

.....

- 1) Podala již Vaše obec (Váš svazek obcí) žádost o podporu projektu do programu LEADER (do MAS)? (označte X)
 - ano - uveďte počet žádostí
 - ne
- 2) Pokud ano, získali jste potřebné finanční prostředky? (označte X)
 - ano
 - ne
- 3) Jaký projekt jste realizovali prostřednictvím MAS? Uveďte:

.....
.
4) Chystáte se podat žádost ještě do konce roku 2013?

.....
.
5) Pokud ano, uveďte na jaký projekt:

.....
.
6) Považujete rozdělování finančních prostředků přímo v regionu prostřednictvím MAS za přínos pro žadatele? (označte X)

- ano
- ne

Zdůvodněte:

7) Myslíte, že šance malé obce získat finanční prostředky v MAS je: (označte X)

- vyšší, než v jiných fondech EU
- stejná jako v jiných fondech EU
- menší, než v jiných fondech EU

8) Jsou podle vás možnosti malé obce získat dotaci přímo z evropských fondů (mimo MAS) (označte X)

- srovnatelné s městem
- menší, než pro města
- obce jsou významně znevýhodněné

9) Byla pro Vás práce s podáním žádosti a administrativou projektu prostřednictvím MAS (označte X)

- jednodušší, než v jiných fondech EU
- stejná jako v jiných fondech EU

10) Jak jste spokojeni s činností MAS ve Vašem LEADER regionu?

- zcela spokojeni

- spokojeni s výhradami – uveďte jakými:
- nespokojeni – uveďte důvod

11) V současné době rozdělují MAS pouze 5% z fondu EAFRD. Uvítali byste, aby v letech 2014 – 2020 bylo toto procento vyšší? (označte X)

- určitě ano - uveďte procento.....
- stávající množství finančních prostředků postačuje

12) Máte zájem o to, aby MAS mohly přidělovat finanční prostředky i na neziskové činnosti v obci (kulturní akce, tiskoviny, soutěže, festivaly, činnost spolků a sdružení)? (označte X)

- ano
- ne

Zdůvodnění:

13) Myslíte si, že by k větší šanci k získání dotace pro malé obce a tím k rozvoji území přispělo, kdyby MAS mohly rozdělovat část prostředků i z jiných EU fondů, než EAFRD (Evropský sociální fond, Fond regionálního rozvoje = současný ROP, Fond životního prostředí aj.) ? (označte X)

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

14) Na jaké projekty potřebujete peníze nejvíce? (zaškrtnout můžete i více možností) (označte X)

- zajištění infrastruktury:

- komunikace
- osvětlení
- bezdrátové rozhlas
- jiné (uveďte)

- rekonstrukci budov a majetku obcí:

- obecní úřady
- mateřské školy
- základní školy
- školní jídelny
- kulturní domy
- jiné (uved'te)
- údržbu a opravy památek:
 - kaple
 - muzea
 - pomníky
 - jiné (uved'te)
- veřejná prostranství a zeleň:
 - parky
 - dětská hřiště
 - sportoviště
 - cyklostezky
 - naučné stezky
 - jiné (uved'te)